

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Пам'ятаймо
про
Україну!

Рік 130, ЧИСЛО 10, П'ЯТНИЦЯ, 10 БЕРЕЗНЯ 2023 РОКУ

1893

Vol. 130, No. 10, FRIDAY, MARCH 10, 2023

\$2.00

Зустрічі Президента України

Володимир Зеленський під час зустрічі із Президентом Європейського парламенту Робертою Мецолю. (Фото: Офіційне інтернет-представництво Президента України)

Львів. – 3 березня під час робочої поїздки на Львівщину Президент Володимир Зеленський провів зустріч із генеральними прокурорами з держав-партнерів України та міжнародних інституцій. На зустрічі були присутні генеральний прокурор США Меррік Гарланд, посол США з особливих доручень у сфері глобального кримінального правосуддя Бет ван Шаак, єврокомісар з питань юстиції Дідьє Рейндерс, прокурор Міжнародного кримінального суду Карім Хан, міністер юстиції, голова Офісу прокурора ЄС Лавра Кевеші, генеральні прокурори Іспанії Альварес Гарсія Ортіс,

(Закінчення на стор. 3)

Новий директор НАБУ

КИЇВ. – Кабінет міністрів на позачерговому засіданні 6 березня призначив новим директором Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) Семена Кривоноса. «Цьому процесу передував прозорий конкурс, за підсумками якого комісія, що, зокрема, складалась і з міжнародних партнерів, визначила трьох кандидатів на посаду директора НАБУ. Тепер Україна виконала всі сім рекомендацій ЄС, які були визначені при отриманні статусу кандидата. Це демонструє нашу цілеспрямованість вже цього року перейти до початку перемовин про вступ. Із призначення директора НАБУ ми також маємо повністю сформовану та незалежну антикорупційну інфраструктуру», – написав Прем'єр-міністр Денис Шмигаль.

4 березня конкурсна комісія визначила трьох кандидатів на посаду директора НАБУ з близько 80 заявок. 16 квітня 2022 року Артема Ситника було звільнено з посади директора НАБУ через завершення семирічного терміну повноважень.

Радіо Свобода

Україна боронитиме Бахмут

КИЇВ. – Російські втрати під Бахмутом у п'ять разів вищі за українські. За оцінками західної розвідки під час спроб захопити Бахмут росіяни втратили до 30 тис. осіб. Українська армія стабілізувала оборонний периметр Бахмуту після того, як російські окупанти спробували атакувати північну частину міста. Оборона міста українською армією виснажує сили обох сторін, однак російським окупантам уже важко підтримувати високий темп наступу через проблеми з особовим складом і боеприпасами.

Українське військове командування вирішило продовжувати оборону Бахмута, незважаючи на тяжке становище захисників частково оточеного та практично зруйнованого міста.

Оцінюючи хід оборонної операції, Президент України 6 березня поставив питання Головнокомандувачу ЗСУ Валерію Залужному та Командувачу оперативно-стратегічного угруповання військ «Хортиця» Олександра Сирського щодо подальших дій на Бахмутському

Звільнені з полону українські воїни, 7 березня 2023 року (Фото: Мілітарний портал України).

напрямку. Вони висловилися за продовження оборонної операції та подальше посилення позицій у Бахмуті.

Військові аналітики зазначають, що українське командування прагне пов'язати та максимально виснажити російські сили під Бахмутом в очікуванні

постачання танків, далекобійних ракет та іншої західної зброї для великого весняного наступу ЗСУ.

* * *

Україна ймовірно проводить обмежене тактичне відведення

(Закінчення на стор. 8)

Росіяни розстріляли полоненого

КИЇВ. – У мережі з'явилося жахливе відео розстрілу українського військового, який потрапив у полон до російських окупантів. На опублікованих кадрах можна чітко побачити, що захисник України – беззбройний. На записі боєць стоїть цілком спокійно й курить, голос за кадром говорить: «Знімай його». В останні миті свого життя український полонений промовляє: «Слава Україні!». Після цього лунає автоматна черга, закривавлений захисник падає.

6 березня Головне слідче управління Служби безпеки України зареєструвало кримінальне провадження щодо відео з розстрілом українського військовослужбовця росіянами.

Президент України Володимир Зеленський у своєму вечірньому відеозверненні 6 березня прокоментував відео розстрілу, яке вчинили російські окупанти: «Сьогодні з'явилося відео, як окупанти по-звірячому вбили

Олександр Мацієвський

воїна, який хоробро сказав їм у вічі: «Слава Україні!». Хочу, щоб ми всі разом, у єдності, відповіли на його слова: «Герою слава! Героям слава! Україні слава!». І ми знайдемо вбивць».

За повідомленням 119 окремої бригади ТрО Чернігівської області, яке ґрунтується на

показах матері і сина загиблого, на оприлюдненому в мережі відео показана страта українського воїна, бійця 163 батальйону 119 окремої бригади територіальної оборони Олександра Мацієвського.

«30 грудня 2022 року на околицях Соледару він і ще четверо військовослужбовців під час переміщення прийняли зустрічний бій з переважаючими силами противника – йдеться в повідомленні 119 окремої бригади територіальної оборони Чернігівської області. – Десь о 12-й годині візуальний контакт і зв'язок з ними зник. Прорватися до місця їхньої позиції підкріплення не змогло через безперервний мінометний обстріл та щільний вогонь зі стрілецької зброї.

Ми до кінця не знаємо подробиць того бою. Невідомо, хто і як загинув, невідомо, як Олександр

(Закінчення на стор. 12)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ Визнали свою помилку

КИЇВ. – Двоє високопоставлених політиків із лівоцентристської Соціал-демократичної партії Німеччини (СДПН), партії Канцлера Олафа Шольца, перебувають у Києві з візитою. Голова партії Ларс Клінгбайль і його колега, лідер фракції СДПН у парламенті Німеччини Рольф Мютценіх прибули до української столиці спецпотягом удосвіта 6 березня. У них запланована низка переговорів з урядовцями, зокрема з Міністром закордонних справ Дмитром Кулебою та представниками парламенту. Критики, зокрема в Україні, звинувачують партію в тому, що вона десятиліттями неправильно оцінювала політику президента РФ Володимира Путіна і була серед політичних сил у Берліні, які вважали, що співпраця з Росією зміцнить Європейську стабільність. Така позиція, зокрема, спричинила, енергетичну залежність Німеччини від Росії. Клінгбайль і Мютценіх вже публічно визнали свої минулі помилкові судження стосовно політики СДПН щодо Росії. Партія планує переглянути свою зовнішньополітичну лінію, зокрема позицію щодо Росії, на партійній конференції у грудні. (Радіо Свобода)

■ Українці захищають 8 березня

КИЇВ. – Понад 1.3 млн користувачів застосунку "Дія" проголосували за те, щоб залишити 8 березня вихідним днем. Про це повідомив Міністер культури та інформаційної політики Олександр Ткаченко. В опитуванні взяли участь понад 2.1 млн українців. Міністер зазначив, що результати голосування будуть враховані у парламенті перед ухваленням законопроекту щодо 8 березня. 28 лютого Міністерство цифрової трансформації запустило у застосунку "Дія" опитування про доцільність залишити 8 березня вихідним днем чи зробити його робочим. Раніше у Верховній Раді зареєстрували законопроект, яким пропонується скасувати вихідні 8 березня, 1 та 9 травня, однак запровадити 25 лютого День української жінки (День українки); 9 березня Шевченків день та другу неділю травня День матері. (Укрінформ)

■ Збагатився на ремонті шляхів

КИЇВ. – У Київській області директору компанії повідомили про підозру за привласнення 121 млн грн державних коштів на ремонті доріг. Про це повідомила Національна поліція України. Оперативники Управління стратегічних розслідувань в Києві встановили, що впродовж 2019-2020 років фігурант вносив у документи неправдиві відомості щодо обсягів та якості виконаних підрядних робіт. За такою схемою зловмисник привласнив 121 млн грн. За скоєне йому може загрожувати покарання у вигляді позбавлення волі до 12 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна. Трьох київських посадовців підозрюють у розтраті мільйона гривень на облаштуванні шкільних укріплень. (Укрінформ)

■ Зростає „Армія відновлення“

КИЇВ. – Проект „Армія відновлення“ був запроваджений урядом восени 2022 року з метою залучення людей, які тимчасово втратили роботу, до відбудови країни через виконання суспільно корисних робіт. До проекту долучилися 8,500 безробітних українців, на оплату послуг яких спрямовано 56 млн грн. Проект здійснюється вже у 13 областях, на днях долучились Дніпропетровська та Львівська області. Міністер економіки Юлія Свириденко зазначила, що залучені до роботи українці отримують від держави оплату за роботу щонайменше 6,700 грн, що є більшим, ніж середній розмір допомоги з безробіття. Загалом за виконання робіт держава виплатила учасникам „Армії відновлення“ вже майже 56 млн грн. Найчастіше людей залучають до будівництва споруд цивільного захисту, укріплення дамб, розвантаження та фасування гуманітарної допомоги, надання соціальних послуг в Пунктах незламності, розбору завалів та відновлення житлових будинків і приміщень, облаштування та укріплення блок-постів, підвальних приміщень під укріття тощо. (Укрінформ)

Вбили волонтерів у Бучі

КИЇВ. – 4 березня відбулася прем'єра фільму розслідування „Суспільного“: „Буча: розстріл на Києво-Мироцькій“ про розстріл російськими військовими молодих волонтерів, які відвозили допомогу в притулок для тварин у Бучанському районі на Київщині. Фільм опублікований на Youtube-каналі „Суспільного“. Журналісти з'ясували обставини розстрілу трьох друзів-волонтерів. Настя Яланська, Максим Кузьменко і Сергій Устименко стали жертвами російських військових у Бучі, на вулиці Києво-Мироцькій.

Зранку 4 березня 2022 року вони запакували позашляховик Сергія кормом для тварин, який планували завезти у притулок у Забуччі. У Бучі волонтери хотіли відвідати батьків Сергія. До будинку не доїхали кілька метрів. Росіяни випустили у них трьох близько сотні куль. Максима вбили одразу двома пострілами у голову. Настя та Сергій, який був за кермом, вискочили з авта, їх розстріляли. У Настю влучили шість куль, у Сергія – дев'ять. Батьки Сергія похоронили всіх на своєму

Волонтери перед виїздом до Бучі.

подвір'ї. Журналісти отримали запис з камер спостереження та встановили причетних до розстрілу росіян.

Вдалося встановити не лише підрозділ, військовослужбовці з якого можуть бути причетні до розстрілу, але й командира, нагородженого званням „Герой Росії“. Зібрані докази журналісти передають слідчим.

Цензор.нет

Дрони атакують Росію

Дмитро Галко

Україна проводить зиму серією успішних ударів по військовій інфраструктурі в тилу ворога на окупованих територіях. Також символічно дуже важливою атакою дронів на власне російській території. Географія масштабна – від південних кордонів до Центрального федерального округу. Деякі пролетіли понад 400 кілометрів. Як мінімум один із них вразив ціль: внаслідок удару по „Роснефті“ в Туапсе сталася пожежа. Через „невідомий об'єкт у повітрі“ в Петербурзі тимчасово було закрито аеропорт Пулково, в повітря піднімали винищувачі. Дрони також були помічені у Білгороді, Підмосков'ї та Брянській області. За деякими даними, безпілотник, що впав у Підмосков'ї, не

був збитий, а різко втратив висоту, можливо, через те, що скінчилося паливе, і пошкодив крило, зачепившись за дерева. Апарат упав під Коломною поруч із об'єктом „Газпрому“, всього за 100 кілометрів від Кремля – йому знадобилося б 43 хвилини, щоб долетіти до нього.

У низці російських регіонів пролунала повітряна тривога. Зокрема, у Воронежській, Білгородській областях, а також у Краснодарському краї. Місцеві радіостанції та телеканали сповіщали про „ракетний удар“, закликаючи негайно пройти в укриття на тлі звуків сирен.

Як видно, достукатися до росіян набагато ефективніше за допомогою звуків повітряної тривоги та вибухів на інфраструктурних об'єктах.

Грани.ру

Біженці знайшли роботу в Польщі

ВАРШАВА. – Більшість працездатних українців, які після початку російського вторгнення в Україну виїхали до Польщі, вже знайшли роботу в цій країні. Про це йдеться в опитуванні „Воєнні біженці з України. Рік у Польщі“. У дослідженні зазначається, що переважна більшість українців працездатного віку (84 відс.), які прибули до Польщі після 24 лютого, вже працевлаштуватися. При цьому, понад чверть з них зробила це в перший місяць перебування, а 34 відс. упродовж перших трьох місяців.

Цей результат говорить про високу ефективність впроваджених системних рішень польським урядом (наприклад, спрощена процедура працевлаштування для біженців з України), значну підтримку роботодавців в інтеграції українців на польський ринок праці і їхнє бажання працювати.

Майже кожен третій українець у Польщі протягом року змінив роботодавця. За словами авторів дослідження, це означає, що почуття впевненості та незалежності українських біженців на польському ринку праці росте.

„Біженці шукають пропозиції роботи, які більше відповідають їхнім навичкам і кваліфікаціям, у тому числі завдяки вивченню польської мови і професійному навчанню. Настільки високий рівень зайнятості серед українців вже у перші

місяці перебування в Польщі свідчить не лише про їхню рішучість влаштуватися на роботу, а й про відкритість польських підприємців новим працівникам, а також про потреби ринку та економіки Польщі“, – підкреслює голова правління Міграційної платформи EWL Анджей Коркус.

Голова канцелярії Прем'єр-міністра Польщі Марек Кухцінський під час презентації дослідження на конференції „Європа Карпат“ у польському Красініні позитивним назвав те, що велика кількість українців, які працюють у Польщі, не позбавляє поляків роботи, а зменшує безробіття.

За даними Прикордонної служби Польщі, з 24 лютого 2022 року польсько-український кордон перетнули близько 10 млн біженців. Майже 1.5 млн отримали тимчасовий захист у Польщі. За інформацією Міністерства сім'ї та соціальної політики, з початку повномасштабного вторгнення за спрощеними процедурами в Польщі працевлаштувалися приблизно 900 тис. громадян України.

Опитування „Воєнні біженці з України. Рік у Польщі“ провели Міграційна платформа EWL, Фондація EWL та Центр східноєвропейських студій Варшавського університету 10-16 лютого 2023 року на замовлення Канцелярії Прем'єр-міністра Польщі.

Укрінформ

Визначено дату конгресу

XII Світовий конгрес українців відбудеться у Варшаві 19-22 жовтня 2023 року. На цьому заході світове українство підіб'є підсумки своєї діяльності, а також визначить стратегічні кроки на майбутнє. Центральні теми: наближення перемоги України над російським імперіалізмом та післявоєнна відбудова. Від свого створення в Нью-Йорку в

1967 році та до 2018 року Світовий конгрес українців збирався кожні п'ять років, щоб представники громад з усього світу могли більш злагоджено та скоординовано працювати над спільними викликами. XII конгрес було перенесено на 2023 рік у зв'язку з повномасштабним вторгненням Росії.

СКУ

У Ватикані показали фільм про війну в Україні

ВАТИКАН. – У річницю початку повномасштабної війни Росії проти України 24 лютого у Ватикані відбувся показ фільму „Freedom on Fire: Ukraine's Fight for Freedom“. Переглянути кінострічку завітало близько 240 гостей. Серед них на запрошення Апостольської столиці прийшли біженці, волонтери та представники української громади собору Святої Софії у Римі. У показі фільму взяв участь і Папа Франциск.

Перед показом до присутніх звернувся режисер Євген Афінієвський, який презентував стрічку, наголошуючи, що вона відкриває глядачам війну, яка розпочалася одразу після Революції Гідності у 2014 році та триває після повномасштабного російського вторгнення у 2022 році.

Опісля до присутніх звернувся кардинал Конрад Краєвський, папський розподільувач милостині, що вже п'ять разів приїжджав до України, доставляючи гуманітарну допомогу.

Папа Франциск після перегляду фільму звернувся з кількома словами до присутніх і помолився з усіма, просячи Господа зцілити серця, уми й очі людей, а на закінчення побажав, щоби Бог „сіяв у нас насіння миру“.

Присутні дійові особи стрічки сиділи під час перегляду фільму поряд зі Святішим Отцем. Між ними була Аня Зайцева, дружина полоненого сол-

Папа Франциск на перегляді фільму „Freedom on Fire: Ukraine's Fight for Freedom“. (Фото: Vatican News)

дата, із 16-місячним Святославчиком. Після показу фільму Папа поспілкувався з дійовими особами фільму, між якими була мама полоненого захисника „Азовсталі“, журналістка та керівниця меткомбінату. Вони подарували Святішому Отцеві символічні подарунки, зокрема прапор, врятований зі знищеного села, який він поцілував; пачку солі з останньої партії комбінату „Артемсіль“ як символ міцї та сліз українців; а також браслет, виготовлений із металу з „Азовсталі“, одягнувши який, Папа запевнив у своїй молитві за український народ і попросив молитися за нього.

Департамент інформації УГКЦ за матеріалами Товариства „Свята Софія“ і Vatican News

Зустрічі Президента України

(Закінчення зі стор. 1)

Великої Британії Вікторія Прентіс, Естонії Андрес Пармас, Латвії Юріс Стуканс, Литви Ніда Грунскіне, спеціальний представник з питань сексуального насильства в умовах конфлікту Праміла Паттен.

В. Зеленський зазначив, що приїзд прокурорів до України є надзвичайно важливим сигналом для українського суспільства, яке прагне справедливості. Важливими напрямками, на переконання Президента, є дипломатичний та юридичний, зокрема встановлення справедливої відповідальності за всі скоєні російськими окупантами злочини та зруйновані життя.

Тому потрібна справедливість, потрібен трибунал, щоб побачити всіх винних людей за ґратами.

* * *

3 березня Президент України Володимир Зеленський у Львові провів зустріч із віце-прем'єр-міністром, міністром закордонних справ Нідерландів Вопке Гукстрою та міністром закордонних справ Естонії Урмасом Рейнсалю. Президент подякував за вагому оборонну, фінансову, енергетичну та правову підтримку, яку Нідерланди та Естонія надають Україні з початку повномасштабного вторгнення РФ.

Президент України Володимир Зеленський під час зустрічі із віце-прем'єр-міністром, міністром закордонних справ Нідерландів Вопке Гукстрою та міністром закордонних справ Естонії Урмасом Рейнсалю. (Фото: Офіційне інтернет-представництво Президента України)

Співрозмовники відзначили спільність підходів України та Нідерландів стосовно того, що встановлення сталого й справедливого миру в Україні неможливе без притягнення до відповідальності всіх винних у злочині агресії.

Глава держави подякував за рішення нідерландського уряду щодо створення в Гаазі Міжнародного центру з розслідування злочину агресії проти України. В. Зеленський також високо оцінив нещодавнє рішення уряду Нідерландів про розміщення в Гаазі офісу міжнародного реєстру збитків.

В. Зеленський подякував Естонії за лідерство у наданні всебічної допомоги, за дієву та своєчасну підтримку в захисті територіальної цілісності та незалежності України.

* * *

4 березня Володимир Зеленський провів зустріч із Президентом Європейського парламенту Робертою Мецолою, яка вдруге відвідує Україну з початку повномасштабного вторгнення РФ. Він подякував їй за лідерство в підтримці України з перших днів жакливої війни та за важливі рішення, ухвалені цією європейською інституцією.

Президент України також відзначив ухвалені Європарламентом резолюції щодо визнання Росії державою-спонсором тероризму, визнання Голодомору 1932-1933 років в Україні геноцидом українського народу, створення міжнародного трибуналу щодо злочину агресії проти України, підготовки саміту Україна-ЕС із підтримкою формули миру), а також резолюцію до річниці початку повномасштабного вторгнення РФ, у якій, зокрема, міститься заклик надати Україні необхідну зброю.

Р. Мецола зазначила, що дуже рада знову приїхати в Україну, зокрема вперше відвідати Львів, запевнила у непохитній підтримці України в протистоянні повномасштабній російській агресії, яка захищає не лише себе, а і Європу, та на шляху до членства в європейській родині, невіддільною частиною якої є Україна.

Офіційне інтернет-представництво Президента України

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ Викрили агентів ФСБ

ОДЕСА. – В Одесі викрили агентурну мережу ФСБ. Зловмисники розвідували місця дислокації стратегічно важливих об'єктів оборонно-промислового комплексу України. Також вони коригували російські ракетні удари по критичній інфраструктурі Одеського регіону, в тому числі енергогенеруючих підприємствах. Зрадником виявився місцевий житель, помічник одного з депутатів так званого кримського парламенту Костянтина Мальчикова. Одесит періодично відвідував український півострів, де володіє базою відпочинку. Під час однієї з таких поїздок до повномасштабного вторгнення його завербував кадровий співробітник ФСБ Костянтин Шилов. Саме за його завданням торік після 24 лютого російський агент намагався виявити локації українських підприємств на Одещині, які виготовляють оборонну продукцію для потреб ЗСУ. Крім того, він збирав розвіддані про місця базування і переміщення підрозділів Сил оборони та „звітував“ про результати ворожих повітряних атак на українські об'єкти. Іншим учасником агентурної мережі ФСБ виявився прокремлівський блогер Олександр Сініцин, який з 2014 року переховується від правосуддя в російському місті Рязань. (УНІАН)

■ Шахраї крали у полонених

КИЇВ. – Родичів полонених та зниклих безвісти українських військовослужбовців закликають не поширювати їхні персональні дані через ризик шахрайства. Про це повідомив Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими, який вкотре звертає увагу, що персональну інформацію можна повідомляти лише уповноваженим особам. Викрита злочинна група, яка, маючи доступ до персональних даних оборонців, заволодівала грошима з їхніх банківських рахунків. Це стало можливим у зв'язку з отриманням зловмисниками доступу до телефонних номерів полонених та зниклих безвісти захисників. Злочинці оформлювали кредити на зниклих безвісти і полонених військовослужбовців. За попередніми даними, угрупованню вдалося отримати доступ до мобільних номерів понад 20 військовослужбовців, які знаходяться в полоні або зникли безвісти. Загальна сума збитків становить понад 2 млн грн. (Укрінформ)

■ Росія не повинна головування

НЮ-ЙОРК. – Постійний представник України при ООН Сергій Кислиця 6 березня закликав не дозволити місячне головування Росії у Раді безпеки ООН з квітня. „Вторгнення Росії Антоніу Гутеріш назвав найсумнішим днем за його перебування на посаді. Це буде найсумнішим днем в історії ООН до 1 квітня 2023 року, якщо справедливість не візьме гору і Росія почне головування в Радбезі. Досить ґвалтувати правосуддя та гнобити Статут ООН“, – наголосив С. Кислиця. У березні в Радбезі ООН головує Мозамбик. З квітня, за графіком ООН, Росія на місяць візьме на себе головування в РБ. Очільником представництва Росії в ООН є Василь Небензя. (Укрінформ)

■ УГКЦ подарувала авта

КИЇВ. – Глава Української греко-католицької церкви Святослав передав Міністерству охорони здоров'я України 12 авт швидкої допомоги для підтримки медичних закладів. Кошти на автівки були зібрані парафіянами УГКЦ та українськими громадами, у тому числі вишеними переселенцями в Австрії. „Наша велика і спільна перемога твориться спільними кроками і спільними справами заради захисту наших людей. І сьогодні ми особливо вдячні за таку всебічну і потужну духовну підтримку, яку надає українська церква нашим медикам. А також за постійну кропітку роботу для залучення допомоги з цілого світу“, – заявила заступник міністра охорони здоров'я Ірина Микичак. Автомобілі швидкої медичної допомоги наповнили реанімаційною технікою та передали водіям військових госпіталів і медичних закладів охорони здоров'я Херсона й Кропивницького, а також районним лікарням Кіровоградської області. (Укрінформ)

АМЕРИКА | СВІТ

■ Українські бойові пілоти у США

ТУСОН, Арізона. – США працюють з українськими бойовими пілоти, щоб встановити як довго буде навчити їх літати на бойових літаках „F-16“. Про це сказали 6 березня три достовірні джерела телеагенції новин „CNN“. Агенція „NBC news“ повідомила 4 березня, що два українські пілоти навчаються в Тусоні з Повітряною національною гвардією Арізони. Згідно з одним джерелом, ще 10 пілотів можуть прибути на навчання. Україна наполегливо просить США надати їй бойові літаки „F-16“ для оборони проти російських ракет та атак безпілотників. Раніше Президент Джо Байден відповів коротким „ні“ на запит, чи США дадуть „F-16“ Україні. Заступник міністра оборони з питань політики Колін Кагл сказав 7 березня Конгресовому комітетові у справах збройних сил, що навчання пілотів бере 18 місяців й буде надмірно коштовним. Конгресмен республіканець Майкл МекКовл з Техасу, який є новим головою Конгресового комітету для закордонних справ, сказав 26 лютого на програмі телеагенції новин „ABC News“, що багато високопоставлених військових урядовців, включно головнокомандувачем, підтримують надання Україні „не лише „F-16“, але й далекосяжну артилерію, щоб знищити іранські безпілотники в Криму“ („CNN“)

■ Жалюгідний стан шкіл в Балтиморі

БАЛТИМОР. – Стейтовий департамент освіти Мериленду 6 лютого оприлюднив приголомшуючу статистику про стан публічних шкіл в Балтиморі. Лише 7 відс. учнів у 3-8 класах мали задовільний рівень знання математики: це були найгірші висліди на цілий стейт. Що гірше, у 23-ох міських школах (зі 150) не було жодного учня (із 2,000 учнів, що здали стейтовий іспит), який би задовільно знав математику. Три інші школи, які теж не мали жодного учня із задовільними знаннями, не були включені: одна є для ув'язнених, а дві інші – для учнів з вадами. Додатково, у 20 інших школах лише один або два учні виказали задовільне знання з математики. У середніх школах міста 77 відс. студентів читають лише на рівні початкової школи. У 2022 році мешканці Балтимору заплатили 1.6 млрд дол. шкільного податку. Це виносить 21 тис. дол. на одного учня. („Fox News“)

■ Папа обмежує латинську Службу Божу

ВАТИКАН. – Папа Франциск вже втретє обмежив відправи Служби Божої латинською мовою. У новому легальному декреті з 21 лютого вказується, що Апостольська столиця мусить дати дозвіл на всі нові відправи Служби Божої в старому обряді Римокатолицької Церкви. Всі прохання від єпископів для відправи в традиційному обряді мусять йти до Ватиканського літургійного бюро, яке очолює британський Кардинал Артур Роше. У 2021 році Франциск повторно наклав обмеження на відправу Служби Божої, які полегшив в 2007 році його попередник Бенедикт XVI. Відтак бюро А. Роше виразно зазначило, що забороняється уділення деяких Святих тайн в старому обряді. („Associated Press“)

■ Музей забрав цитату науковця

ГАНТСВІЛ, Алабама. – Єврейська ньюоркська інтернет публікація „The Forward“ повідомила 6 лютого, що музей в Гантсвілі, який пов'язаний зі славною інституцією Смитсонієн, усунув панель з цитатою визначно науковця Вернера фон Брауна, який працював для Німеччини під час Другої світової війни. Після війни США таємно спровадили його та інших науковців, які відтак розвинули дуже успішну космічну програму США. В. фон Брауна називають „батьком космічних подорожей“. Музей у Гантсвілі називається Космічним й ракетним центром США і він мав великий панель з його цитатою: „Ракета звільнить чоловіка з його залишених ланцюгів – ланцюгів земного тяжіння, які ще в'яжуть його до цієї плянети. Вона відкриє йому ворота небесні“. У січні музей забрав бюст В. фон Брауна після того, як „The Forward“ опублікував статтю про співпрацю науковця з нацистами. („The Forward“)

ШЕВЧЕНКОНЕЗНАВСТВО

Парадокси нового „Шевченківського століття“

Володимир Сергійчук

З початком 1914 року російські шовіністи підняли верескливі протести щодо відзначення 100-річчя від дня народження Тараса Шевченка. Особливо старалися окремі малороси. Заступник голови київської філії Всеросійського народного союзу, професор Університету Святого Володимира Петро Армашевський, добиваючись цієї заборони, телеграфував у всі найвищі інстанції Санкт-Петербурга: це, мовляв, буде перегляд українськомазепинських сил, котрі добиваються відновлення колишньої вольниці під синьо-жовтим прапором.

І тоді ж наш видатний історик Михайло Грушевський у своїй ювілейній статті про Великого Кобзаря наголосив, що ми вступаємо в добу „Шевченківських століть“. Йшлося про період від 1914-го до 1961 року, коли українці мали започатковувати столітні відзначення основних віх життя й творчості нашого найбільшого поета. „З столітньої перспективи все ясніше, – писав учений, – вирисовується перед нинішнім поколінням величній і радісний момент приходу на землю українського Апостола правди, національного пророка, котрому судилося відкрити нову епоху в житті нашого народу, сказавши те велике слово, що огненно заговорило, що людям серце розтопило і по Україні пронеслось, і на Україні святилось“.

М.Грушевський також закликав: „На віддалі століття повинно зникнути з нашого зору все, що було в нім слабого й немічного і висвободжені зі злуки з ним, мусили тим виразніше, тим яскравіше виступити в нім вічні прикмети його духу, неминуща красота його індивідуальності і незглибима велич його історичної місії. Визволене з-під пов'язки всього дрібного і скороминучого мусило вдарити в очі всіх, відкриті для вражінь красоти і правди, проміння сього сяєва Вічного, що осінило сю статтю і спочило на ній – на сій постаті звістителя закону любови і братства, для котрого не було іншої релігії, іншої правди, іншої етики, як правдолюб'є – котрого серце запалало ся гнівом тільки з великої любови; і іскри докорів і ганьби викресало з нього великі пориви до правди-справедливості“.

Так, його спадщина тоді була не досить вивчена, бо вміти читати, сказав академік Степан Смаль-Стоцький, „така велика штука. Ще більша – вміти читати поезії Шевченка, де кожне слово повне поетичної символіки, багатозначне й не надаремно сказане“. Тож створена у таборах переміщених осіб після Другої світової війни Українська Вільна Академія Наук урочисто деклямувала, що „глибоко усвідомлює свої обов'язки в цьому „Шевченківському столітті“ і своїм почесним завданням вважає працю в галузі шевченкознавства, всебічне вивчення життя і творчості великого генія України“.

Так заявляла УВАН уже в США у 1953 році, тобто в Першому „Шевченківському столітті“, якщо вести відлік за М. Грушевським. І ось бачимо, що на нинішній Шевченківській конференції 11 березня 2023 року спільно з НТШ у Нью-Йорку та Українським науковим інститутом Гарвардського університету УВАН представляє доповідь Михайла Назаренка з Києва „Критичне видання спогадів про Тараса Шевченка: проблеми упорядкування і коментування“.

Це той фахівець з російської літератури (кандидатська дисертація – „Міфопоетика М. Є. Салтикова-Щедріна“), який цьогогоріч хоче переконати членів Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка, що своїм упорядкуванням збірки „Крім „Кобзаря“ він заслуговує на цю найвищу літературну нагороду України. І складається враження, що все вже сплановане на те, аби М. Назаренко в'їхав до Нью-Йорку, як кажуть, на білому коні.

За те, що він насамперед спробував довести: Тарас Шевченко перші твори, ще до „Кобзаря“, писав російською мовою. І це було нібито його внутрішнім побудженням. При цьому Шевченкові приписується вірш „Нищий“ тільки на тій підставі, що підписаний він був в альманасі „Утрення заря“ 1839 року криптонімом „Ш.“. Водночас М. Назаренкові відомо: у російському літературознавстві цей твір рахується з 1858 року за маловідомим

письменником Хрисанфом Шевцовим.

Коли, до речі, він з'явився в „Сборніке лучших произведений русской поэзии“, Т. Шевченко був у Санкт-Петербурзі, відтак міг пред'явити своє авторство. Але ж цього не сталося. Більше того, на відміну від усіх творів Шевченка, у названому зовсім відсутні українські сюжети.

Хіба що М. Назаренко бачив рукописний оригінал чи копію цього вірша, але про це чомусь не пише. Зрештою, все це свідчать про повне незнання ним Шевченка. Адже є спогади Петра Мартоса, портрет якого взявся малювати в Санкт-Петербурзі молодий художник: саме цей полтавський поміщик чи не першим відкрив поетичний дар поета. Мовляв, після закінчення чергового сеансу він підняв з підлоги клаптик списаного олівцем паперу, на якому ледве розібрав чотири рядки українською мовою:

*Червоною гадюкою Несе Альта вісті,
Щоб летіли крюки з поля Ляшків-панків істі.*

Коли ж Мартос поцікавився в художника: „Це що таке, Тарасе Григоровичу?“, той про свій твір відповів: „Як іноді нападуть злидні, то я перевозжу папірець“. І таких „папірців“ з початку літературних проб Шевченка виявився цілий короб.

Забравши папери, продовжував свої спогади П. Мартос, „я притьмом подався до Гребінки, і ми, з великим трудом, с'як-так довели їх до пуття і, що змогли, прочитали“. Саме з цих Шевченкових рукописів під тиском наполегливих земляків і з'явилося перше видання „Кобзаря“ 1840 року, де немає ніяких віршів російською – їх просто не було в тому короби.

Але ці перші спроби молодого поета писати українською викликали різку критику російських письменників, особливо з боку В. Белінського. Шевченкові закидали „мужицький“ зміст його творів, відмовляючи в доцільності писати рідною мовою. Щоб закрити їм рота, Т. Шевченко, не залишаючи служіння українській музі і не відмовляючись від своїх „мужицьких сюжетів“, вирішив, за його ж словами, „компонувати і по-московському“, „щоб не казали москалі, що я їхньої мови не знаю“.

Тож Шевченко, довівши великоросам у відповідь на критику щодо мови його творів поемою „Никита Гайдай“, що вміє писати російською, чи не першим зупинився, аби застерегти себе від меншовартості й засвідчити небажання надалі користуватися нею. З цього приводу в листі до Григорія Квітки-Основ'яненка Т. Шевченко пише 8 грудня 1841 року з Санкт-Петербурга: „Ще посилаю вам кацапські вірші своєї роботи. Коли доладне що, то друкуйте, а коли ні, то закурить люлька, коли люлька курите. Це, бачте, пісня з моєї драми „Невеста“, що я писав до вас, трагедія „Никита Гайдай“. Я перемайстрував її в драму. Я ще одну драму майструю. Назоветься „Слепа я красавица“. Боюсь, щоб не сказали москалі mauvais sujet, бо вона, бачте, з українського простого бити. Ну, та кур їм, москалям...“.

Подібні думки і в листі від 30 вересня 1842 року до Якова Кухаренка: „Переписав „Слепую“ та й плачу над нею. Який мене чорт спіткав і за який гріх, що я оце сповідався кацапам черствим кацапським словом! Лихо, брате– отамане! Йй Богу, лихо! Це правда, що oprіч Бога і чорта в душі нашій є щось таке страшне, що аж холод іде по серцю, як хоч трошки його розкриєш, кур йому, мене тут і земляки і не земляки зовуть дурнем, воно правда, але що маю робить, хіба ж я винен, що я уродився не кацапом або не французом. Що нам робить, отамане-брате? Прать проти рожна чи закопаться заживо в землю – не хочеться, дуже не хочеться мені друкувати „Слепую“...“.

Чи знає про це М. Назаренко? Очевидно, ні. Як і того, що вживана ним цитата Михайла Максимовича про неможливість україномовної писемності не означає того, що цей, за словами М. Назаренка, „українофіл, упорядник збірки народних пісень, історик, перший ректор Київського університету, в майбутньому товариш Шевченка“, був проти використання української мови, бо насправді причиною

(Закінчення на стор. 5)

СИМВОЛ НАЦІЇ

3 Шевченком до перемоги!

Аскольд С. Лозинський

Кожного року ми, українці, відмічаємо різні історичні події та вшановуємо різні постаті нашої довгої та славної культури. У цьому відношенні до першочергових символів належить вшанування Тараса Шевченка, зокрема під час днів народження та відходу у вічність поета.

Т. Шевченко – це зміст національної свідомості. Фактично він записався надзвичайною національною постаттю, а то і пророком.

У нього знаходимо майже все потрібне для нашого національного життя: мову, посвяту, єднання, стратегію та тактику – все, що нам як нації потрібно сьогодні для перемоги у війні над агресором – ворогом, якого дуже яскраво представив нам Шевченко. Він писав, що “москалі лихі люде, роблять лихо з Вами.” І “відкрились високі могили перед (нашими) очима” – могили наших героїв.

Ця війна сьогодні проходить з надією нашої перемоги, але з великим людським коштом життя. До цього додати втрачені кар'єри, особисті відношення, статки. Війна змінила життя кожного мешканця України і повинна була змінити життя кожного українця поза Україною. Боротьба та перемо-

га над ордою – це обов'язок кожного українця. Шевченко доручив “Борітеся, поборете, вам Бог помагає, за вас сила, за вас воля і правда святая”. І цілий світ пізнав, що за нами “правда святая”.

От, коли ми у діяспорі питаємо себе, що ми маємо робити у цей тяжкий час, знов загляньмо у “Кобзар.” Маємо боротися разом з народом в Україні, доставляючи йому все, що потрібне. Ми не ризикуємо життям, а тільки зусиллям і фондами. Тут не може бути якого-небудь оправдання, бо це війна за існування нашого народу.

Шевченко вперше відчув волю, коли його викупили з кріпацтва. Цю волю він зрозумів як ласку, яку він не сміє змарнувати, а також як нагоду змагати за властивість свого народу. Тому ділу він і присвятив не тільки свою працю, але своє життя. Його життя як людини позначилося важкими переживаннями, переслідуванням від влади і зневагою навіть його московських знайомих та літераторів, засланням з заборонаю писати і малювати та остаточно – передчасною смертю. Для поета і художника заборона писати і малювати означає вбити його. Навіть перепоховання поета згідно з його заповітом “на Вкраїні милій” зазнало вели-

(Закінчення на стор. 9)

Парадокси...

(Закінчення зі стор. 4)

„немогливості“ була антиукраїнська політика царського самодержавства. М. Максимович просто констатує ситуацію, а Назаренкові ввижається якесь нібито українофобство видатного українця.

Другим „новаторством“ М. Назаренка є його наполегливі спроби представити Великого Кобзаря як такого, котрий нібито „не перший і унікальний, а один з“ тодішніх поетів-романтиків, яким він „різноманітністю метрики поступається“.

Але чому ж творчість тих „талановитіших“ не запалила українство до здвигу, як це подіяли, за словами Пантелеймона Куліша, здавалося б, зовсім прості рядки поезії Т. Шевченка на київську молодь, від яких вона заціпеніла: „Світе тихий, краю милий, – моя Україно! – За що тебе сплюндровано, за що, мамо, гинеш?“.

Чому про твори більш „талановитих“ не маємо відгуків Миколи Костомарова, котрий ось так оцінював почуті поезії Шевченка: „Страх перейняв мене... Я побачив, що Шевченкова муза роздирала заслону народного життя. І страшно, і солодко, і захоплююче було глянути туди!.. Тарасова муза прорвала якусь підземельну заграду, вже кілька віків замкнену багатьма замками, припечатану багатьма печатями, засипану землею, навмисно поораною і засіяною, щоб сховати для потомства навіть пам'ять про місце, де знаходиться підземна порожня: Тарасова муза сміливо ввійшла в ту порожнючу з своїм невгаслим світільником і відкрила за собою шлях і свіжому повітрю і людській цікавості“.

Так, цю місію міг взяти на себе справді великий герой і великий геній, а вибрати його й спрямувати на цей шлях мав хіба-що Всевишній. Тільки він міг провести шляхом випробувань обранця історичної долі українства, тільки він міг усвідомити того потребою взяти на себе місію більше любити Україну, ніж самого себе. Зрештою, такий жертвник мав стати не тільки Пророком свого народу, що вказує йому вихід на широку стовпову дорогу, але і його новітнім Мойсеєм, який виведе свою націю на цей шлях. Такий український Мойсей, маючи богообранність, мав би і мужність звернутися до Бога від імені свого народу...

Він і перейняв естафету від Івана Котляревського в справі пробудження не тільки свого, рідного народу, але й усіх поневолених. Вже за життя царська охранка звернула увагу на велику популярність його серед українства, особливо в колах інтелігенції. А ще тоді Панько Куліш промовив: „Такий поет, як Шевченко, не одним українцям рідний. Де б він не вмер на великому слов'янському мирові, чи в Сербії, чи в Болгарії, чи в Чехах – всюди він був би між своїми...“.

Дмитро Донцов свого часу сказав: „Зрозумійте, що Шевченко, його „Кобзар“, його життя та Св. Письмо – це все те, що ви потребуєте. Це є ваш світогляд, ваша ідеологія, ваша програма. Статут вашої організації, ваш прапор і ваш найвищий, після Бога, провід. Більше нічого на потребуєте. Йдіть за ним і переможете, як перемагали наші предки, коли не збочували з цього шляху: шляху основаному на вірі в Бога і в премудрість Його законів. Цією вірою, і лише нею, переможете“.

Це він своїм „Кобзарем“ розбудив нас від тяжкого національного сну. Це він своєю творчістю змусив українців відповісти на запитання „то вони, чії сини, яких батьків, ким, за що закуті“. Це він підніс свідомість до такого рівня, що вже не змогли втопити її в морі української крові.

Нинішнє „Шевченківське століття“ розпочалося 2014, коли під час Революції Гідності на велелюдному київському Майдані український вірменин Сергій Нігоян деклямував безсмертні рядки Великого Кобзаря: „Борітеся – поборете, вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава і воля святая“. Ці слова сьогодні з кожним захисником України на передовій, з кожною українською жінкою, яка змусшена покинути рідну землю, рятуючи своїх дітей від російських ракет.

Тож даремні потуги М. Назаренка принизити геній Т. Шевченка, величчя котрого він ще не збагнув чи й не хотів збагнути. Тим нелогічніше було б удостоювати його нагородою імені Тараса Шевченка, творчість якого стала надбанням не тільки української нації, вона ввійшла до золотого скарбниці світової літератури, залишається й досі потужною зброєю всіх поневолених народів у боротьбі за право стати державними, бо „в своїй хаті – своя правда, і сила, і воля!“.

Володимир Сергійчук – завідувач катедри історії світового українства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор історичних наук, професор.

Довідка. Михайло Назаренко народився 1977 року в Києві, український літературознавець, критик, письменник-фантаст. У 1999 році закінчив філологічний факультет Київського національного університету ім. Тараса Шевченка за спеціальністю „Російська література“, в 2002 році захистив кандидатську дисертацію „Міфопоетика М. Є. Салтикова-Щедріна“. У 2003-2016 роках – асистент і доцент катедри історії російської літератури, у 2016-2022 роках – доцент катедри російської філології. Читає курси „Історія російської літератури XIX ст.“, „Методика викладання російської літератури“, „Міфопоетичні дослідження російської літератури“, „Масова література в культурному процесі“, „Історичний роман і квазіісторична література“ та інші.

АМЕРИКА | СВІТ

■ Звідки взявся коронавірус?

ВАШІНГТОН. – Департамент енергії США прийшов до висновку з „низьким рівнем впевненості“, що коронавірус „правдоподібно“ розпочався витоком з лабораторії у Вугані, в Китаї. Цей засекречений звіт був даний законодавцям на Комітетах розвідки в Палаті Представників і Сенаті. Про це сказали два достовірні джерела телеагенції новин „NBC News“. Ця новина вперше з'явилася 26 лютого в газеті „Вол Стріт Джорнал“. Розвідувальні кола не змогли прийти до одностайного висновку. Департамент енергії є одним з 18 урядових департаментів та агенцій, які творять розвідувальні кола США. Сенатор-республіканець Ден Салівен з Аляски закликав до „обширних публічних слухань“, якщо розвідувальні кола США встановили, що коронавірус витік з китайської лабораторії. Виступаючи 26 лютого на програмі „NBC News“ „Зустріч з пресою“, він сказав: „Подумайте про те, що щойно пройшло за останні три роки – одна з найбільших пандемій за ціле століття. І багато доказів, що воно приходить з Китаю“. Китай заперечує таку причину коронавірусу. В Палаті представників республіканці розпочали своє розслідування причин виникнення коронавірусу. Радник президента в справах національної безпеки Джейк Салівен сказав того дня, що „немає точної відповіді“ з розвідувальних кіл США про початки коронавірусу. („NBC News“)

■ Чемпіонка з тенісу – українка

ОСТІН. – Українка Марта Костюк 5 березня виграла турнір Світової тенісової асоціації (WTA), який відбувся в Остіні, Техас. 20-літня М. Костюк перемогла у фіналі 22-літню Варвару Грачову внаслідок 6-3, 7-5. Після перемоги вона привітала публіку, яка оплескувала її, але не подала руки В. Грачовій. На турнірі в Австралії в січні М. Костюк заявила, що вона не подаватиме руки жодним російським чи білоруським опонентам. Під час презентації трофея вона присвятила свою перемогу Україні та всім людям, які воюють та гинуть тепер. Це вперше від 2021 року, коли турнір WTA виграла Еліна Світоліна, українка знов його виграла. („Business Insider“)

■ У Франції поширюється страйк

ПАРИЖ. – Загальнонаціональний страйк у Франції проти запланованої пенсійної реформи, що призвів до серйозних перебоїв у залізничному сполученні й поставках палива, а також закриття шкіл 7 березня, перенісся і на 8 березня, в той час, як профспілки активізували свою кампанію, щоб змусити уряд змінити непопулярну політику. Уряд президента Емануеля Макрона сподівається, що його плян щодо підвищення пенсійного віку на два роки – до 64 років – буде ухвалений парламентом до кінця місяця. Французькі профспілки заявили, що цього разу будуть масові страйки, які можуть тривати кілька днів, принаймні в деяких секторах. За даними поліції, понад мільйон людей вийшли на марші в країні 7 березня, що стало одним із найбільших протестів за десятиліття. Поліція застосувала сльозогінний газ у Парижі, невеликі сутички також відбулися в західному місті Нант, але понад 260 публічних віч, організованих профспілками по всій країні, були переважно мирними. Пенсійна реформа – одна з передвибірчих обіцянок Е. Макрона. Уряд повинен був закінчити роботу над реформою на початку 2020 року, але в березні того року Е. Макрон зупинив всі реформи через коронавірусну пандемію. У 1995 році загальний страйк через пенсійну реформу паралізував транспортну систему Франції майже на три тижні, що змусило владу змінити свої плани. (Радіо Свобода)

■ Сумний стан шкіл в Іліной

СПРІНГФІЛЬД, Іліной. – Стейтова рада освіти 14 лютого оприлюднила невеселу статистику про стан публічних шкіл в ілейті Іліной. У 30 школах (22 з них у Чикаго) жоден студент не читає задовільно. А в математиці у 53-ох школах жоден учень не має задовільного рівня знань. У середній школі „Spry Community Links“ в Чикаго жоден учень не вміє ні читати, ані не знає математику на відповідному до своєї класи рівні. Але мешканці міста платять шкільних податків понад 35 тис. дол. річно на одного учня. („The Boston Globe“)

Війна і культура

Можливо, колись давно цей відомий в усіх мовах вислів мав під собою підстави: „Говорять гармати – музи мовчать“. Сьогодні в Україні – ні, не мовчать. Якби то були музи, опікунки мистецтв, надхненниці краси і правди, якби не стали на бік українців, жертвних захисників рідної землі. Вони, лицарі честі і свободи, вірні сини і доньки українського народу, своїми подвигами в боях з московськими окупантами спричинили патріотичний сплеск творчості в усіх галузях мистецтва. Всі ці дев'ять років, від початку загарбання Росією Криму і розпалювання війни на Донбасі, приходять у культурне життя нації нові й нові літературні твори, театральні вистави, кінофільми, образотворчі і скульптурні шедеври, пісні. Все це є не тільки духовним віддзеркаленням мужності українців, їхньої любові до України, їхньої віри в перемогу, але й активним вкладом у неї. Тобто, українська національна культура в час війни є також гострою зброєю.

Особливої вдячності заслуговують українські кінематографісти, адже кіно – це один з найефективніших способів публічного діалогу. Серед десятків кінотворів про війну є чимало таких, що звернули на себе прихильну увагу авторитетних кінокритиків Європи і Америки. Зокрема це фільми „Кіборги“ – про героїчну чотиримісячну оборону Донецького летовища в 2014 році; „Додому“ – про кримськотатарську родину і її синів, українських патріотів; фільм „Атлантида“ – про те, як українці уявляють собі життя після війни; „Погані дороги“ – про те, як формувалися характери і світогляди людей українського сходу. Світова прем'єра цієї кінодрами відбулася на Венеційському кінофестивалі у 2020 році і була там відзначена другою за престижністю нагородою – *Circolo del Cinema di Verona* – як найбільш іноваційна стрічка в конкурсі. У 2021 році фільм „Погані дороги“ став одним з претендентів на здобуття „Оскара“.

Ще більший успіх припав на долю документальної стрічки „Земля блакитна, ніби апельсин“. Цей дебют режисерки Ірини Цілик став першим українським фільмом, котрий взяв участь у найвідомішому і найбільшому у США фестивалі незалежного кіна „Sundance“ і виборов першість за найкращу режисуру в документальному кінематографі.

Самозрозуміло, війна активізувала літературне життя в Україні, і передусім тут варте уваги і поваги таке нове явище, як книжки про війну, написані самими військовими, учасниками боїв. Передусім це фронтові есеї Арема Чеха „Точка нуль“, роман Мартіна Бреста (це не прізвище, а фронтовий позивний) „Піхота“, роман Юрія Руденка „Психи двох морів“, роман Валерія Маркуса „Сліди на дорозі“, збірка оповідань Влада Сорда „Безодня“, роман Віталія Запеки „Цуцик“, есеї Ігоря Роодіна „Батальйон „Донбас“, роман Дмитра Вербича „Точка неповернення“, есеї Олександра Вдовиченка „72. Записки комбата“, есеї Влада Якущева „Мобілізяка“, та чимало інших творів, що прийшли до читачів просто з полум'я війни.

Важливе значення у поширенні інформації про Україну та її культуру, про війну Росії проти України мають публікації українських авторів та авторок у світових засобах масової інформації, англомовні медійні ініціативи, наприклад, подкаст *Explaining Ukraine* або цикл *PEN Ukraine „Діалоги про війну“*, а також освітні ініціативи, як-от свіжий курс Тімоті Снайдера „*The Making of Modern Ukraine*“, доступний на YouTube-каналі „*YaleCourses*“. Ще є індивідуальні закордонні резиденції українських мистців, виступи українських письменників і письменниць на міжнародних майданчиках, благодійні концерти чи й тури українських музикантів, виступи на фестивалях...

В цілому йдеться про масштабне відродження української національної культури, про її неминучу деколонізацію, яка принесе для усього світу розуміння онтологічної відмінності і незалежності духовного життя України від Росії. На це націлена багатогалузева програма Українського інституту при Міністерстві закордонних справ України. Як свідчить його директор Володимир Шейко, „...це космічна відповідальність і космічне завдання – комунікувати Україну через культуру назовні і робити так, щоб про нашу країну не лише знали, а й розуміли, хто ми такі, звідки взяли, чого прагнемо і чим ми не є. І це надзавдання стало ще актуальнішим після повномасштабного російського вторгнення, коли значна частина світу раптом прокинулася з усвідомленням, що є країна в центрі Європи, про яку вони нічого не знають... Нам належить іти шляхом деколонізації, а вона передбачає, що будь-яка культура має свою питому цінність... Ми вже знаємо, що жодної „великої російської культури“ не існує – це міт, вигаданий імперією для самопрославлення і пригнічення інших культур, які входили в тіло цього жажливого політичного утворення... Україна ж через сучасну культуру обстоює свою гідність, суб'єктність, самостійність, відновлює своє право голосу“.

Україна як країна самобутньої і глибоко людяної, гуманістичної культури не може не перемогти.

ПОСТАТІ

Подвиг життя Миколи Береславського

Євген Лупаків

10 лютого 1969 року на знак протесту проти політики русифікації України в стінах Київського державного (нині – Національного) університету ім. Т. Шевченка здійснив спробу публічного самоспалення національно свідомий українець, один із українських дисидентів і активних авторів самвидаву, людина широкого кругозору, люблячий чоловік і батько трьох дітей який, вчитель села Осипенко Бердянського району Запорізької області Микола Береславський, постать якого залишається мало відомою широкому загалу.

Уродженець села Новоспасівка (пізніша назва – Осипенко) Запорізької області, М. Береславський був очевидцем колективізації, розкуркулення і виселення українських селян на Північ, Голодомору і людодства в 1932-1933 років, репресій 1930-их років (у селі в одну ніч 8 березня 1938 року було репресовано 112 осіб, у тому числі й учителів). Середню школу закінчив 1941 року.

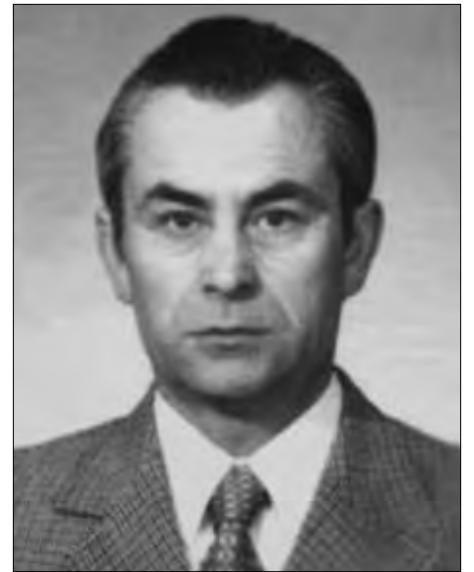
Під час Другої світової війни нацисти вбили його батька, двох дядьків, тітку, хату спалили. За розповсюдження патріотичної української літератури, яку отримували від похідної групи ОУН, 6 травня 1943 року був вивезений у Німеччину (концтабір у Графенгайніхені).

5 квітня 1945 року втік з концтабору, але потрапив до руки радянських окупаційних військ і був мобілізований у Радянську армію. У 1949-1953 роках навчався в Бердянському й Донецькому педагогічних інститутах. Учителював. Але мрії спокійно вчителювати, читати історію дітям не судилося збутись. Та й сам Береславський, який раніше був очевидцем колективізації, розкуркулення селян, Голодомору та репресій 1930-их років, а в під час Другої світової війни підтримував зв'язок з ОУН, розумів, що не зможе викладати брехливу історію за радянськими підручниками.

„Пізніше він і мене відговорив від вибору історичного фаху, так само, як і журналістики. Він казав: „Писати правду тобі не дадуть, а брехати ти не зможеш“, – розповіла дочка Жанна Крижановська в інтерв'ю Радіо Свобода.

У 1960-ті роки, обурений русифікаторською політикою та порушенням прав людини в Україні, він розповсюджував інформацію про масові арешти й переслідування української інтелігенції, закликав писати (і сам писав) протести до вищих інстанцій про порушення законів, розповсюджував самвидав.

Маючи на утриманні трьох неповнолітніх дітей і хвору матір, Береславський зневірився в можливості домогтися справедливості і вирішив на знак протесту проти беззаконня провести акцію самоспален-

Микола Береславський

ня 10 лютого 1969 року біля пам'ятника Т. Шевченку в Києві (на зразок Василя Макуха на Хрещатику в Києві 5 листопада 1968 року та чеського студента Яна Палаха на Вацлавській площі в Празі 16 січня 1969 року).

Заздалегідь виготовив гасла: „Боріться за законні права української мови!“, „Свободу діячам української культури!“.

Але погода завадила М. Береславському провести акцію біля пам'ятника (йшов сніг, було холодно – мінус 18 градусів), а тому на вулиці майже не було людей, і він переніс її у вестибюль Київського університету. Каністрочку з бензином поставив за два кроки за дверима, щоб, виголосивши промову, швидко її схопити, надів на себе транспаранти і розпочав промову з закликами: „Хай живе самостійна Україна!“, „Припиніть дискримінацію українського народу!“, однак запалити сірника чоловік не встиг, розповідає дочка. Його скрутили й відправили до КГБ.

„Я була тоді в четвертому класі. Відчувала, що мама хвилювалась, бо тато тоді хворів, відчувала внутрішню напругу в їхніх стосунках. Очевидно, тато вже готувався поїхати до Києва і шукав, як пояснити свій крок мамі. Мама потім розказувала, що він пішов з дому зі сльозами на очах. Для нього була це внутрішня мука – вдома лишались ми, діти. Ми дізнались що сталося у Києві, коли до нас приїхав Володимир Сіренко, товариш батька. Потім ми взнали, що „Голос Америки“ і „Радіо Свобода“ передали, що його заарештовано за протест у київському університеті на підтримку української мови й проти порушення прав людини. Очевидно, що це був акт відчайдушного протесту. Так само, як у Василя Макуха, в Олексі Гірника, – не могли вони інакше протестувати. Це була критична маса душі. За принципом: „Я не можу й інакше не зможу“, – каже дочка.

(Закінчення на стор. 8)

СВОБОДА

Пам'ятаймо
про
Україну!

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Андрій Нинка

Редактор: Левко Хмельковський

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800

E-mail: svoboda@svoboda-news.com

Fax (973) 644-9510

Website: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:

Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата:

\$90.00 на рік, \$50.00 на півроку.

Для членів УНСоюзу – \$80.00 на рік, \$45.00 на півроку.

Електронна версія (www.svoboda-news.com) – \$40.00.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda“.

Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ“

Адміністрація / Оголошення

☎ (973) 292-9800 x 3040 • Fax (973) 644-9510

Володимир Гончарик

E-mail advertising@ukrweekly.com

Передплата

☎ (973) 292-9800 x 3040

Володимир Гончарик

E-mail subscription@svoboda-news.com

Думки, висловлені в матеріалах, підписаних конкретним автором, не конче віддзеркалюють позицію редакції тижневика „Свобода“ або його видавця.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Путіністи сповідують нацистську ідеологію

Путін виступив 21 лютого перед Федеральними зборами Росії з черговою порцією брехні. Він сипав звинуваченнями на адресу України та Заходу, нібито вони, а не Росія вдерлися на чужу територію, розпочали війну. Він клеїть ярлик нацизму на жертву нацизму, щоб виправдати агресію. І хто йому підсунув тезу про український „нацистський режим“, на чолі якого стоїть єврей Зеленський? Це блюзнірство, поєднання українофобії з антисемітизмом. Не тримаються купи і два вигадані звинувачення: „нацизм“ і „зовнішнє управління“. Нацисти не допускали чужого управління, вони самі хотіли управляти світом.

Необхідно прояснити, хто ж є нацистом у наші часи. Основними ознаками, складовими нацизму є тоталітарна держава, де центральній владі підкорені всі гілки управління, місцеве самоврядування, бізнес, засоби масової інформації – усе; на чолі держави – диктатор, який керує всім і всіма. Практично є одна партія, опозиція придушена.

Панує міт про „історичну велич нації“, прищеплюється почуття зверхності. Агресія і загарбання територій. Підкорення, гноблення інших націй. Державна брехлива пропаганда.

Нинішня Росія безсумнівно є тоталітарною. А в Україні є незалежна місцева влада, є незалежні ЗМІ, майже вільно працює бізнес.

Диктатор Путін десятиріччя незмінно тримає владу, як Гітлер і Сталін, опозиціонери або вбиті (Немцов), або в тюрмі (Навальний). „Єдина Росія“ практично є єдиною партією.

В Україні по-справжньому обираються і змінюються президенти (був навіть агент Кремля), є конкуруючі партії, опозиція.

Міт про „великий російський народ“ міститься і в тості Сталіна, і в гімні („сплотила навіки великая Русь“), і в нинішній російській пропаганді. Росіянам це прищеплюється з дитинства. В українців немає почуття зверхності, вони вважають всі народи рівноправними, почуття патріотизму не є шовіністичним. Гасло „Україна понад усе“ нікому не загрожує, закликає віддавати сили на розбудову рідної країни.

Російська імперія побудована на загарбаннях: Кавказ, Татарстан, Сибір, китайське Приамур'я, білоруська Смоленщина, українська Курщина, землі Фінляндії, Німеччини, Японії. Все загарбане вона оголошує „нашим“. Це нагадує маячня Гітлера про „життєвий простір“. І

обґрунтування однакові. Гітлер „захищав“ німецькомовних в Австрії, Чехії; Путін нібито „захищає“ російськомовних в Україні. Насправді він їх убивав і убиває в Маріуполі, Бахмуті, Харкові. Путінові не потрібні російськомовні українці, йому потрібні українські землі. Україна не захоплювала чужих земель, у всіх областях переважають (у відсотках) українці. Крим був штучно заселений росіянами, корінний народ, татари, був депортований. Так „руський мір“ завойовує „життєвий простір“. Кримські татари хочуть, щоб їхня батьківщина була у складі України.

Гітлерівці вбивали євреїв, інші народи мали бути у рабстві. Путін, як і попередні російські вожді, прикриваючись машкарою інтернаціоналізму, намагається зросійшити населення захоплених земель. Хто не підкоряється, тому – табір, тюрма. У минулому Сталін Голодомором убив мільйони українців. Путін уже вбив десятки тисяч, він б'є по містах, селах, по інфраструктурі, по мирному населенню. Здається, він хоче зрівнятися з Гітлером і Сталіним. Українці вбивають ворогів у бою, тих, хто зі зброєю напав на нашу батьківщину.

Росіянам „промивати мізки“ починають із дитинства, у школах готують „путінюгенд“. Лунають заклики знищити Україну та українців. Російська влада, як колись гітлерівська, має за мету перетворити росіян на керовану біомасу. На жаль, експеримент вдався. На окупованих землях рашисти, як колись гітлерівці, спалюють українські книжки, катують українців, мародерствують. Українська пропаганда не створює уявних ворогів, не закликає до захоплення чужих земель, закликає до відсічі загарбникам, що зазіхнули на нашу землю, свободу, хочуть нас знищити.

Брехливою є заява Путіна: „Ми не воюємо проти народу України“. А хто вбиває мирних людей, дітей у тому числі? Хто руйнує наші міста та села? Хто намагається знищити нашу цивільну інфраструктуру, полишити людей без електрики, тепла, води?

Найбільша брехня – це спроба наклеїти на українців ярлик нацистів. Та з наведеного очевидно, що в українців немає нічого подібного до нацизму. Нацистську ідеологію сповідують путіністи-рашисти, вони ж втілюють її на практиці, загарбуючи те, що їм не належить, руйнуючи інфраструктуру, оселі, вбиваючи українців. Та нациста Путіна чекає той же кінець, що й нациста Гітлера.

Ігор Дем'янчук,
Київ

Шукаю спомини Самійленка

Я краєзнавець, член Національної спілки краєзнавців України. У одній зі своїх статей Самійленко писав, що його мати і він у 1920-1930 роках жили у моєму районі. Я хотів дізнатись, чи є якісь спомини І. М. Самійленка, де він згадує дитинство або є якісь матеріали в музеях укра-

їнських архівах США, чи може є якісь дослідники його життя, які можуть проконсультувати з цієї теми. Буду вдячний за будь-яку інформацію. Моя адреса: tolik41973527@gmail.com.

Анатолій Медведєв,
Добропілля, Донецька область

Книга про битву за Україну

Прошу надрукувати в газеті, що я можу передати авторські права на публікацію моєї книги „Відсіч. Хроніка битви за Україну“ в Америці як українською, так і англійською мовами задля спільної справи. Мені досить буде авторських примірників та можливої підтримки видання на одну з міжнародних літературних премій, адже все це працює на Україну.

Актуальність документальної книги зумовлена гарячими подіями в Україні, яка зазнала повномасштабно-

го вторгнення Росії. Подана позиція Генсека ООН Антоніу Гуттереша, Папи Римського Франциска; лідерів провідних країн Б. Джонсона (Велика Британія), Е. Блінкена (США), Д. Трюдо (Канада), Е. Макрона (Франція), М. Драгі (Італія), А. Дуди (Польща); відомого письменника Стівена Кінга, акторів А. Шварценеггера та П. Рішара; 177 лавреатів Нобелівської премії.

Моя адреса: zorja58@gmail.com.

Олександр Михайлюта,
Київ

Необхідно надати Україні зброю

Евген Чолій,
президент Громадської організації „Україна-2050“

Виповнилося дев'ять років військової агресії Росії проти України, яка почалася 20 лютого 2014 року, коли російські „зелені чоловічки“ вторглися в Крим, а також річниця повномасштабної війни Росії проти України, яка почалася 24 лютого 2022 року і, за словами Кремля та кількох західних псевдоекспертів, мала тривати близько трьох днів.

12 квітня 2022 року Президент США Джо Байден кваліфікував звірства, які Росія вчиняла під час цієї війни проти України, як „геноцид“ і пояснив: „Я назвав це геноцидом, тому що стає все ясніше, що Путін просто намагається знищити навіть ідею бути українцем“.

Через два тижні, 27 квітня 2022 року, Палата громад Канади одностайно ухвалила рішення, у якому визнала, що: „Російська Федерація вчиняє акти геноциду проти українського народу“.

Естонія, Латвія, Литва, Польща, Республіка Ірландія та Чехія також визнали цей геноцид рішеннями своїх парламентів.

Цей сучасний геноцид розпочався в 90-ту річницю іншого геноциду, вчиненого Росією проти України, а саме Голодомору, коли Кремль заморив голодом мільйони українців.

9 грудня 1948 року Генеральна асамблея ООН прийняла Конвенцію про геноцид і з того часу 152 країни ратифікували її та зобов'язалися „попереджати та карати“ щодо злочину геноциду.

Протягом останнього року багато

з цих країн допомогли Україні захищати її територіальну цілісність, але як нещодавно зазначив один американський генерал у відставці – відповідь США на термінові заклики України щодо поставок зброї для допомоги її захистити себе була такою: „Ні, ні, ні... Так“.

Основною причиною такого зволікання та коливань країн-членів НАТО є те, що їхня схильність підтримувати Україну була затьмарена їхніми відчайдушними зусиллями „запобігти ескалації“ війни за межі українських кордонів.

Цей недалекоглядний підхід ігнорує той факт, що 22 лютого 2022 року Путін заявив, що проти України буде розпочато „спеціальну військову операцію“, щоб подолати його нав'язливе уявлення про те, що в іншому випадку США та НАТО завдадуть превентивного удару по російських ракетних системах і Україна виступить „плацдармом для такого удару“. Крім того, у своєму зверненні до нації 21 лютого 2023 року Путін звинуватив Захід у тому, що Росія розпочала повну війну проти України, додавши, що Росія використовує силу, щоб її зупинити. Це чітко демонструє, що Путін сприймає США та НАТО як безпосередню загрозу, і що Росія вийде за кордони України, якщо Україна не зможе їх захистити.

На жаль, всі затримки країн-членів НАТО з поставкою необхідної зброї в Україну були сповна використані Росією, спричинивши величезні людські страждання в Україні та величезні руйнування її міст і сіл.

Так, 3 січня 2023 року Прем'єр-

(Закінчення на стор. 9)

Україна боронитиме...

(Закінчення зі стор. 1)

військ у Бахмуті, але покищо рано оцінювати наміри української сторони щодо повного відходу з міста. Про це пише в черговому зведенні американський Інститут вивчення війни (ISW). На думку американських аналітиків, українська оборона Бахмута залишається стратегічно обґрунтованою, оскільки вона продовжує поглинати російську живу силу та техніку, тоді як українські сили не зазнають надмірних втрат. Українські війська можуть почати поступовий відхід з Бахмута, щоб виснажити російські сили за рахунок боїв у місті. Такі дії зазвичай сприятливі для обо-

ронців і можуть дозволити українським силам завдати великих втрат вже виснаженим російським підрозділам, що наступають, навіть в умовах відступу українських військових. Так вже сталося під час відходу українських військ з боями з лінії Северодонецьк-Лисичанськ, який фактично поклав край російським наступальним операціям у Луганській та Донецькій областях влітку 2022 року, нагадують експерти ISW. 5 березня речник Східного угруповання Збройних сил України Сергій Череватий в етері телемарафону заявив, що оборона Бахмута триває, є змога доставляти боєприпаси, провіант, медикаменти, забирати звідти поранених.

Від початку російського вторгнен-

ня Бахмут втратив 95 відс. свого довоєнного населення. Бої за Бахмут точаться вже на його вулицях, але Росія не контролює місто, заявив заступник міського голови Олександр Марченко.

Тисячі російських військових загинули, намагаючись взяти Бахмут, населення якого до війни становило близько 75 тис. осіб.

Українське командування посилює оборону міста, перекидаючи в цей район елітні частини та знищуючи важливі мости, проте російські війська продовжують просуватися.

* * *

ЗСУ ліквідували за добу 8 березня 1,060 російських військових і знищили 23 артилерійські системи. Україна повернула додому з російського

полону 130 захисників.

Авіація Сил оборони України завдала шість ударів по районах зосередження особового складу та військової техніки окупантів, а підрозділи ракетних військ і артилерії протягом доби уразили російський зенітний ракетний комплекс "Бук-М1-2" та три райони зосередження живої сили противника.

Вночі 6 березня на Донеччині в районі Бахмута військовослужбовці Національної гвардії України збили російський штурмовий літак Су-25. Від 24 лютого 2022 по 8 березня 2023 року російські війська втратили у війні проти України 303 літаки.

Укрінформ, Мілітарний портал України, „ВВС“

Подвиг життя...

(Закінчення зі стор. 6)

Київський обласний суд інкримінував Береславському антирадянську агітацію й пропаганду (підтверджені, в основному, цитатами з особистих його листів), „зраду батьківщини“ і спробу „терористичного акту“, втягування інших людей в антирадянську діяльність, намір самоспалення та 30 травня 1969 року засудив його до позбавлення волі в таборах суворого режиму.

Покарання відбував у мордовських таборах. І за колючим дротом неодноразово брав участь у різних акціях протесту, оголошував голодування, за що неодноразово був покаранний.

„Пропаганда працювала дуже чітко. Коли батька заарештували, в селі почали розповсюджувати різні плітки. Я відчула на собі зміну ставлення, хоча вчилася на відмінно. Люди говорили, що у нас, мовляв, підземний хід під хатою ледве не до Америки, що у нас рація під кущем винограду закопана, що батько нас навчав німецької мови, бо готував до якоїсь діяльності... У нас багаторазово були обшуки. Та і я сама не могла вступити до університету, поки носила дівоче прізвище. Вступила тільки на четвертий

рік“, – зазначила Ж. Крижановська.

Увесь цей час турбота про трьох дітей лягла на плечі дружини: вона тяжко працювала на молокозаводі, в олійниці, а вечорами ще й підробляла шиттям.

М. Береславський повернувся додому 1971 року геть знесилений і хворий. Його дочка запам'ятала той момент на все життя.

„Він повернувся у робі політв'язня з дерев'яною валізою. Все, що привіз з Мордовії, – рукописи. Арештантська роба, кашкет і борода: він її не голів, бо бородою політв'язні відрізнялись від кримінальних“, – розповіла Жанна.

Опісля звільнення з таборів її батько, незважаючи на вік і попри тяжкий стан здоров'я, намагався творчо працювати, підтримував дружні зв'язки з багатьма колишніми дисидентами, лідерами партій, груп і організацій, брав участь у створенні самвидавних часописів „Український вісник“, „Пороги“, „Монастирський острів“, з газетами. За кордоном були опубліковані та передавалися по Радіо Свобода його праці „Хто винен?“, „Куди йдемо?“, „Мовні проблеми слід вирішувати справедливо“, „Хто і як встановлював радянську владу в Україні“ та інші. У зв'язку з цим він і його рідні жили „під ковпаком“ КГБ, його залякували, викликали в КГБ на розмови,

Діти Миколи Береславського (зліва): Жанна, Микола, Людмила. Дніпро, 12 квітня 2019 року.

проводили обшуки – і в селі під Бердянськом, і в Дніпрі (тодішньому Дніпропетровську), куди переїхала родина хоча йому і дихалось дещо вільніше – тут у нього з'явилося коло однодумців, він підтримував зв'язок з багатьма дисидентами, але і тут на нього були напади, його намагалися виселити з Бердянська, проводили обшуки у зв'язку з арештами друзів – О. Мешко, Л. Лук'яненка, М. Руденка, О. Тихого, І. Сокульського та ін. Попри це М.Береславський постійно підтримував контакти з Й. Терелею, Н. Світличною, В. Калиниченком, П. Рубаном та іншими.

„З деякими людьми він познайомився в таборі. Він знав особисто Левка Лук'яненка, спілкувався, листи збереглися. Було широке спілкування – Іван Сокульський в нашій родині бував, Петро Розумний, Василь Овсієнко. З Олексом Тихим батько

ще в селі познайомився. Той сам його знайшов, шукаючи однодумців. Тихий мені дуже запам'ятався, він мав природний педагогічний хист, умів підійти до кожного з дітей. Голос врівноважений, тихий, але відчувався внутрішній стрижень. Від нас це спілкування не приховувалося. Знаю, що Олекса Тихий привіз до нас великий рукопис на цигарковому папері – про роль мови у житті суспільства. Хотів видати цю книгу, що й стало однією з підстав для арешту. Коли його судили в Донецькій області, батько виступав на суді як свідок, підтримував Тихого.

У Дніпрі батько працював на пошті. Ще до ув'язнення він тяжко хворів і мав другу групу інвалідності“, – зауважує дочка.

М. Береславський був реабілітований 28 серпня 1992 року, а за рік до смерті, Указом Президента України від 26 листопада 2005 року нагороджений орденом „За заслуги“ III ступеня. По собі М. Береславський залишив архів – публіцистику й науково-історичні розвідки, які ще належить упорядкувати й видати його дітям.

Похований в місті Дніпро, де і донині мешкає та продовжує справу батька його молодша донька філолог Ж. Береславська – працює в інституті післядипломної освіти, навчає правдивої історії вчителів.

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

2200 ROUTE 10,
PARSIPPANY, NJ 07054

WWW.UNAINC.ORG
800.253.9862

STAND WITH UKRAINE

CHECK OUT UNA'S ANNUITIES AND TAKE THE GUESSWORK OUT OF PLANNING FOR THE FUTURE

EFFECTIVE 11/10/2022

З Шевченком...

(Закінчення зі стор. 5)

ких перешкод та відбулося щойно через два з половиною місяці після його смерті.

Ціле життя поета було боротьбою, отже прикладом для його дітей, онуків та майбутніх поколінь, що людське життя, а тим більше української людини – це боротьба.

Для боротьби з Богом ще радянська влада влаштувала організацію спецслужб, яку назвали Російською православною церквою Московського патріархату, що продовжила своє існування понад 30 років в незалежній Україні. Навіть сьогодні деякі нещасні релігійні малороси виповнюють будівлі тієї організації спецслужб, а деякі ієрархи відносяться до цієї потвори як до духовної інституції. Це дуже важко пояснити чи виправдати, хіба що вони не читали або не розуміли Шевченка, який писав, що він не знає Бога у спотворенні москальського „третього Риму“. Це московське офіційне „православ'є, самодержав'є“ і московський шовінізм Шевченко ненавидів усією силою своєї душі. Тому писав у „Заповіті“:

*„Як понесе з України У синєє море
Кров ворожу... отоді я І лани і гори –
Все покину і полину До самого Бога
Молитися... А до того –
Я не знаю Бога.“*

Він і не міг знати Бога у московському православ'ї, яке і сьогодні доручає московському солдатіві стерти українську націю з лиця землі.

Для нас сьогодні особлива важливість Шевченка – це його перемога. Поет помер у 1861 році, але сьогодні

понад півтора століття пізніше він є небезпечним для наших ворогів, і тому Шевченко для нас є зброєю у цій війні.

Перепоховання Шевченка у Каневі (мабуть найбільша помилка царської Москви) стало національним святом, а його могила святим місцем, де люди приходять немов паломники на національний відпуст. Період нашої історії від Переяслава до писання Шевченка ми називаємо руйною. Від Шевченка наша історія стала відродженням. Радянська влада не могли дати собі ради з поетом, дозволила пам'ятники, але переписувала його „Кобзар“. Радянська влада давала собі раду навіть з нашою мовою, бо малороси почали розмовляти по-московськи. Тільки не могли дати собі ради з Богом та Шевченком.

Сьогодні пам'ятник у Шевченківському парку в Києві вкритий бетоном для забезпечення його від ракет ворога. Однак дух поета і пророка доступний для всіх українців. Він веде Збройні сили України та нашу націю. Урок вшанування річниць Шевченка – це як написано у програмі для українських дітей та пісні „Іду з дитинства до Тараса“: „Коли в душі моїй тривога, коли в душі пекельний щем, іду до нього до живого, у веселі віршів й поем. І в дощ, і в сніг карбую кроки, і чую, дивлячись в блакить: реве та стогне Дніпр широкий, щоб розбудити всіх, хто спить.“

Дякуємо тобі Тарасе, що ти з нами у цей час ще одного важкого випробування. З твоїм палким словом наші колись „незрячі очі“ сьогодні свідомі свого шляху до перемоги. У наших головах дійсно реве та стогне Дніпр широкий!

Плем'я Пластунок „Перші Стежі“

влаштує

„Денний Табір Пташат при Пласті“

для дітей від 4 до 6 років, які володіють (розуміють і розмовляють) українською мовою.

- Дитина мусить мати закінчених 4 роки життя до 1 жовтня 2023. Вийняток немає.
- Дитина мусить мати усі приписані щеплення.
- Дитина, яка склала Заяву Вступу до Новацтва, не може брати участі у таборах для Пташат.

Табір відбудеться на Союзівці у двох групах:

- Від неділі, 25 червня, до суботи, 1 липня 2023 р.
- Від неділі, 2 липня, до суботи, 8 липня 2023 р.

У справі кімнат просимо порозуміватися безпосередньо з Адміністрацією Союзівки:

SOYUZIVKA: 216 Foordmore Rd, Kerhonkson, NY 12446
845-626-5641 • events@soyuzivka.com • www.soyuzivka.com

- Таборова оплата: \$160 (\$30 незворотні). Оплата за два тижні - \$280
- Таборову оплату можна зробити через PayPal tabirptashat@gmail.com
- Реєстраційну форму просимо виповнити через Google Forms: <https://forms.gle/xgrBdHJRpBG6PwTDA>

Реченець зголошень: 20 травня 2023 р.

По дальші інформації чи з питаннями прошу звертатися до адміністратора таборів електронною поштою на адресу tabirptashat@gmail.com

Необхідно надати...

(Закінчення зі стор. 7)

міністер України Денис Шмигаль під час засідання уряду заявив, що збитки від повномасштабної війни Росії проти України вже перевищують страхітливую суму в 700 млрд дол.

Дивовижно, але незважаючи на неодноразові акти геноциду Росії проти України, рішучість українського народу захищати свою країну зміцнилася, а його переконання в тому, що Україна відновить свої міжнародно визнані кордони 1991 року,

посилилося. На цьому етапі країни-члени НАТО мають не лише визнати героїзм і неабияку стійкість Збройних сил України та її населення, а й надати Україні всю необхідну зброю для якнайшвидшої перемоги у війні та обмеження подальших людських страждань.

Сподіваємось, що історична поїздка Президента США до України 20 лютого 2023 року відкриє шлях для міжнародної спільноти припинити вагання та вжити негайних, сміливих і рішучих кроків для швидкої перемоги України та відновлення миру, безпеки та стабільності у світі.

МАРІЯ ДРИЧ
Ліцензований Продавець
Страхування Життя
MARIA DRICH
Licensed Life Insurance Agent
Ukrainian National Assn., Inc.

2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054
Tel.: 973-292-9800 ext. 3035
e-mail: mdrich@unainc.org

ХРИСТИНА БРОДИН
Ліцензований Продавець
Страхування Життя
CHRISTINE BRODYN
Licensed Life Insurance Agent
Ukrainian National Assn., Inc.

187 Henshaw Ave.
Springfield, NJ 07081
Tel.: 973-376-1347

DNIPRO LLC.

Туристичні послуги: авіаквитки в Україну та інші країни • Пересилка пакунків, автомобілів та контейнерів в Україну та інші країни світу • Українські та європейські компакт-диски • Українські сувеніри та хустки

ROSELLE, NJ
645 W 1st Ave.
Tel.: 908-241-2190
888-336-4776

CLIFTON, NJ
565 Clifton Ave.
Tel.: 973-916-1543

PHILADELPHIA, PA
1916 Welsh Rd., Unit 3
Tel.: 215-969-4986
215-728-6040

ПАЧКИ, АВТОМОБІЛІ ТА КОНТЕЙНЕРИ В УКРАЇНУ

THE UKRAINIAN MUSEUM 222 E 6 NYC

Come visit our new exhibitions!

Through April 15, 2023

NIKIFOR

The Ukrainian Lemko artist Nikifor is considered one of the world's finest outsider artists of his time. Born with a hearing and speech impediment and orphaned during World War I, Nikifor was unable to communicate with the people around him. He was initially treated like a misfit and ridiculed by the people of his hometown, Krynica. For most of his life, he found himself isolated both physically and emotionally. Art became an outlet, a focus for his life. Throughout his vast body of drawings, Nikifor interweaves classic landscapes and memories. Each drawing offers a kaleidoscope of both the familiar and the unfamiliar.

YELENA YEMCHUK

For the past 25 years, Yelena Yemchuk has been pushing the boundaries of contemporary photography and film. What first appears to be a simple image reveals, upon closer examination, great complexity of narrative and production. Yemchuk carries out her artistic vision by working in series, questioning the validity of a single perceptual possibility. Yemchuk's exhibition includes two veins of her studio practice: photography and film.

SELF RELIANCE NEW YORK
Federal Credit Union
САМОПОМІЧ НЬЮ ЙОРК
Федеральна Кредитова Кооператива

Обслуговуємо членів кредитівки та українську громаду з 1951!

Скористайтесь з наших Сертифікатів

**Також доступні інші
терміни!**

4.60% APY*
5 Year Certificate

4.44% APY*
3 Year Certificate

4.39% APY*
2 Year Certificate

4.34% APY*
1 Year Certificate

**APY - Відсотки у річному відношенні з денно нарахованою дивідендою. Штраф нарахований за передчасне закриття сертифікату. Мінімальна сума на відкриття сертифікату - \$500.00. Дивіденда може бути змінена в будь-який час та діє з 11/19/2022 року.*

Телефонуйте:

Головний офіс:
Tel:(212) 473-7310

Асторія:
Tel:(718) 626-0506

Кергонксон:
Tel:(845) 626-2938

Лінденгирст:
Tel:(631) 867-5990

Юніондейл:
Tel:(516) 565-2393

Toll Free:(888) SELF-REL

Email: Info@selfreliancenyc.org

Website: www.selfreliancenyc.org

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Школа українознавства у Випані

Катя Подтабачна

ВИПАНІ, Нью-Джерсі. – Школа українознавства Моріс Кавні існує від 1969 року. Тривалий час вона щосуботи винаймала приміщення різних американських щоденних шкіл, але тепер остаточно оселилася в приміщеннях Українського американського культурного центру Нью-Джерсі у Випані.

Кожної суботи дитячим гомоном наповнюються приміщення українського культурного центру. Школа має передшкілля, садочок та 11 клас. При допомозі досвідчених вчителів діти вчать читати, писати, вивчають українську граматику, літературу, історію, географію та культуру України.

Найважливішим є те, що діти знаходять собі тут вірних та щирих дру-

зів, об'єднаних розумінням, що вони всі належать до українського народу.

Для навчання вчителі використовують різні методи та підходи, щоб учні краще засвоїли українознавчі предмети та вміло їх використовували. В програмі школи є гурток традиційних народних ремесел, де діти знайомляться з історією народних мистецтв та своїми руками створюють вироби гончарства, вишивають, пишуть писанки, краще пізнають українські традиції. Молодші учні щотижня мають лекцію співів, вивчають українські пісні.

Всі учні школи беруть участь у відзначенні важливих українських свят та подій. Діти школи мають лекції релігії, на яких вчать краще розуміти себе, слідуючи Божим законам.

Діти зустрічають українських воїнів. (Фото: Галина Брух)

Восени минулого року школярі, вчителі та батьки мали зустріч з бій-

цями батальйону „Азов“, які довгий час перебували в російському полоні.

Нещодавно діти школи мали можливість послухати дуже цікаву лекцію колишньої учениці Меласі, а тепер провідного науковця та керівника рентгенівського телескопу Масачусетського технологічного інституту астрофізика д-ра Меланії Нинки. Меланка розповідала дітям про свою роботу астрофізика, про далекі зірки, галактики, чорні діри, ракети, супутники. Під час та після лекції учні задавали багато запитань і розвивали цікаві дискусії.

Завдяки міцній підтримці батьківського комітету учні мають можливість кожної суботи будувати наступне покоління українців в діаспорі, створюючи разом із вчителями насичене та різноманітне українське шкільне життя далеко від України, так близької кожному учневі.

Розповідає д-р Меланія Нинка.

Діє гурток народних ремесел.

УПЦ США відзначила річницю нападу Росії

СОМЕРСЕТ, Нью-Джерсі. – 24 лютого Митрополичий центр Української православної церкви (УПЦ) США відчинив свої двері для відвідувачів, щоб долучитися до молитовного богослужіння за Україну. Зал був тем'яно освітлений, нагадуючи про темряву, яка охопила більшу частину України через руйнування електромережі. Коли люди увійшли, їхні погляди були привернуті до зображень, які були розташовані по колу залу. Вони образно зображували спустошення, смерть і руйнування міст, сіл і церков, страждання мирних жителів, що являло собою лише проблиск уявлення про жахи, які принесло народу України невинне вторгнення Російської федерації на суші, на морі та через повітря. Однак вони були достатньо потужними, щоб викликати в серцях тих, хто їх дивився, жорстокість, якій зазнав невинний народ України протягом останніх 365 днів.

Архієпископ Даниїл відкрив церемонію, представивши семінаристів Української православної духовної семінарії Святої Софії. Він пояснив історію пісні „Пливе кача по тисині“, яку вони співатимуть, котра для поколінь українців була пісню-застереженням про небезпеку війни.

Першоієрархи церков на молитовному вечорі. (Фото: УПЦ США)

Дев'ять років тому вона стала асоціюватися з Революцією Гідності, як її співали під час масових похоронів „Небесної сотні“ та інших невинних людей, які були жорстоко вбиті агентами власної влади 18-20 лютого 2014 року.

У цій урочистій атмосфері, коли звучав повільний і скорботний приспів, відчинилися двері, увійшла процесія ієрархів, очолювана учнями Української школи св. Андрія, які тримали запалені свічки, несучи світло і надію в темряву. Увійшли Правлячий архиєрей Грузинської православної церкви в США єпископ Саба; Римо-католицький кардинал Джозеф

Тобін з Ньюарку, Нью-Джерсі; Митрополит УПЦ США Антоній, Єпископ Апостолос, представляючи Архієпископа Греко-православної архієпархії США Елпідифора; Владика Павло Хомницький з Української католицької єпархії Стемфорд, Коннектикат. Архієпископ Даниїл продовжив програму, пояснюючи, що нинішнє вторгнення в Україну є найбільшим конфліктом на європейській землі з часів Другої світової війни і перерахував деякі дані втрат від російського нападу на Україну.

На сцену вийшла Аня Гекало та заспівала „Баладу про мальви“ – скорботну пісню Володимира

Івасюка на вірші Богдана Гури про матір, яка чекає повернення дочки з війни.

Танець „Я Україна. Я витримаю біль“ виконали студенти Школи українознавства св. Андрія. Настя Каспрук представила танець, підкреслений сольним виконанням Вероніки Наливайко, який зобразив битву за свободу, падіння, підйом і боротьбу знову.

А. Гакало продекламувала вірш „Гордо стояла Україна в полі“, після чого був ще один танець у виконанні дівчат з школи „Туман над землею“ у

(Закінчення на стор. 19)

УКРАЇНСТВО У СВІТІ

Українське шкільництво за кордоном під час війни

Зоряна Харів

ЛьВІВ. – 17 лютого колектив Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою представив результати дослідження впливу війни на українознавчі школи за кордоном. Опитування проводилося з листопада 2022 року по січень 2023 року у межах Другого світового форуму українознавчих навчальних закладів „В освіті – сила України“. У ньому взяли участь вчителі закордонних шкіл з 32 країн світу.

До дискусії щодо результатів долучилися Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень, начальник Управління закордонного українства та гуманітарного співробітництва Міністерства закордонних справ України Інна Огнівець, а також запрошені експерти. Захід, присвячений Дню рідної мови, відбувся на платформі Zoom.

Презентація досліджень розпочалася хвилиною мовчання за загиблими героями України. Модераторка події, наукова співробітниця МІОК Оксана Трумко оголосила програму заходу.

Першим із вітальним словом виступив проректор з науково-педагогічної роботи Національного університету „Львівська політехніка“, доцент Олег Давидчак, який зазначив, що академічна спільнота чудово розуміє важливість співпраці з вчи-

телями української мови за кордоном, і всіляко їй сприятиме.

Т. Кремень подякував світовому українству за допомогу українським здобувачам освіти через мережі шкіл вихідного дня, які стали базою для десятків тисяч українських дітей. Т. Кремень додав, що перед державою справді є чимало викликів і завдань, щоб уможливити безперебійне навчання українських дітей за кордоном. Для цього варто проаналізувати країни, де є найбільша концентрація українських здобувачів освіти, та знайти для них додаткові джерела фінансування українського шкільництва.

І. Огнівець зазначила, що МЗС у тісній взаємодії з МОН на постійній основі надсилає закордонним дипломатичним установам України актуалізовану інформацію щодо освітніх українських платформ, які забезпечують освіту за українською програмою, а також зміни до законодавства в освітній сфері.

Директорка МІОК, почесна професорка Львівської політехніки Ірина Ключковська окреслила важливість українських суботніх і недільних шкіл та їхній вплив. Вона зауважила, що діти, які будуть залишатися на територіях проживання, і які вже ходять в іноземні школи, будуть швидко асимілюватися, якщо в них не буде постійно підігріватися інтерес до України – із боку батьків, і з

боку громадських організацій. Наступні кроки мають бути від української держави.

Перед початком презентації досліджень, провідна соціологиня МІОК Ольга Долінська коротко прокоментувала основні дані цього опитування. Методом збору інформації обрано онлайн-опитування, яке дозволило залучити до дослідження вчителів українознавчих шкіл закордоння з багатьох країн. Основною базою для поширення онлайн-анкети стала карта українознавчих освітніх закладів „Український освітній всесвіт“, створена МІОК у відповідь на запит учасників Першого світового форуму українознавчих суботніх та недільних шкіл, який відбувся у 2018 році. Загалом вдалося отримати 125 відповідей. Результати дослідження озвучила старша наукова співробітниця МІОК Оксана Горда.

В опитуванні взяли участь переважно жінки, чоловіки становили приблизно 10 відс. від кількості всіх учасників. Серед респондентів здебільшого люди з вищою освітою, іноді з науковими ступенями, більшість з них має педагогічний досвід, який зокрема здобули в Україні.

Найбільше анкет прибуло з Франції. Серед країн-учасниць: Франція, Канада, Польща, Німеччина, Туреччина, Естонія, Італія, США, Австралія, Іспанія, Нідерланди, Португалія, Словаччина, Аргентина, Бельгія, Велика Британія, Норвегія, ОАЕ, Швейцарія, Швеція, Ліван, Румунія, Японія, Австрія, Греція, Данія, Йорданія, Казахстан, Латвія, Молдова,

Узбекистан, Хорватія.

79 відс. опитаних представляють суботні, недільні або суботньо-недільні школи. 8.9 відс. – вчителі загальноосвітніх навчальних закладів, де навчання здійснюється українською мовою. 2.5 відс. – заклади, де вивчається цикл українознавчих предметів. 2.4 відс. – це загальноосвітні навчальні заклади, де як предмет вивчається лише українська мова. 1.6 відс. – це заклади, у яких українська мова вивчається факультативно, 5.6 відс. – інші школи.

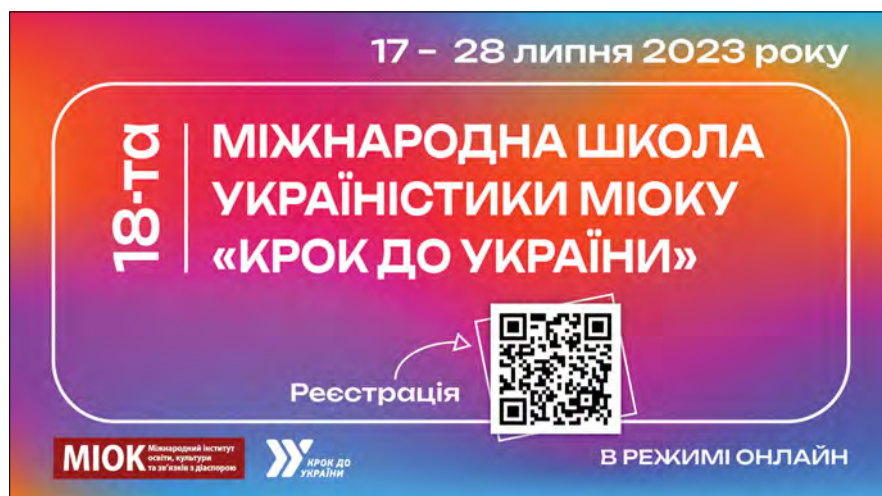
Оплата праці: 44.4 відс. вчителів отримують заробітну плату, 41.9 відс. вчителів-респондентів працюють на волонтерських засадах, 13.7 відс. становлять всі інші (серед них вчителі, які отримують символічну грошову винагороду, погодинну оплату, іноді – компенсацію за дорогу). Ці кошти їм здебільшого виплачують громадські організації. Часом фінансування здійснюється в рамках проекту, який фінансують різні фонди.

Зміна кількості педагогів у зв'язку з повномасштабним російським вторгненням: 55.6 відс. відповіли, що кількість педагогів збільшилася (в середньому – удвічі). 41.1 відс. – педагогічний штат не зазнав змін. 3.3 відс. відповіли, що штат у них зменшився.

Чи є у школі педагоги, які переїхали з України після широкомасштабного вторгнення Росії? 75.8 відс. респондентів відповіли „так“. Кількість

(Закінчення на стор. 18)

Запрошує школа україністики

Розпочато реєстрацію на XVIII Міжнародну школу україністики „Крок до України“ Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Львівської політехніки, яка цьогогоріч відбудеться 17-28 липня в режимі онлайн. До участі організатори запрошують іноземців, українців, які живуть за межами України, слухачів українознавчих студій за кордоном, просто закоханих в українську мову та небайдужих до України.

Школа „Крок до України“ – це не лише вивчення української мови, занурення в мовне середовище, досвід публічних виступів і велика розмовна практика, а й знайомство з історією, культурою, традиціями давньої, а також реаліями сучасної України. Слухачі школи відвідуватимуть віртуальні екскурсії у прямому етері у студіях,

лябораторіях та майстернях мистців, переглядатимуть українські новинки у сфері мистецтва та спілкуватимуться з відомими особистостями України (політиками, лікарями, дизайнерами, співаками, режисерами, художниками тощо).

У програмі школи – два тижні інтенсиву з української мови як іноземної (A1-C2); щоденні заняття у малих групах (90 хв.); щоденна розмовна практика (60 хв.); дискусійні клуби з відомими українцями (90 хв.); дві опції графіку занять (київський час): 10:00 та 15:00; додаткова пропозиція – індивідуальні заняття.

Щоб зголоситися до участі слід заповнити реєстраційну форму до 12 червня 2023 року на: <https://forms.gle/1gCLyACX2wWyZ2KR9>.

Контактна адреса: steptoukraine@gmail.com.

МІОК

Росіяни розстріляли...

(Закінчення зі стор. 1)

потрапив у полон, свідків, на жаль, не лишилося, всі загиблі або зниклі безвісті. Щодо відео: мати Олександра, його син Михайло і військовослужбовці його підрозділу впізнали побратима на цих кадрах“.

„За деякий час відбувся обмін і тіла наших Героїв, що загинули у тому бою, було передано українській стороні. 14 лютого 2023 року Ніжин зміг провести в останню путь свого земляка. Без сина лишилася мати, без батька син. Але буде пам'ять про те, як гідно, без щонайменшого страху українській воїн сприймає свою смерть заради Батьківщини.“

Народився Сашко 10 травня 1980 року у Молдові, куди за розподіленням була направлена його мати, Парасковія Михайлівна. Вона працювала технологом на Кишинівській взуттєвій фабриці. Саме там Олександр згодом закінчив середню школу і електротехнічний коледж. Потім родина повернулася до Ніжина, на Батьківщину. До лютого 2022 року Олександр працював за фахом. З першого дня повномасштабної агресії він пішов до Ніжинського ТЦК та СП, але відразу не зміг потрапити до війська. Він допомагає робити укріплення, чатував на блок-посту, готував пляшки з запалювальною сумішшю і наполегливо знов звертався до збірного пункту. 11 березня його було зарахо-

вано до Ніжинського батальйону територіальної оборони. Олександр старанно вчився військовій справі, його призначили снайпером. У грудні, коли батальйон збирався вирушати на схід, Олександр не сказав мамі, що він поїде у зону активних бойових дій, дуже не хотів що б вона хвилювалася. Коли він прощався з мамою, то подякував їй за те, що вона його народила.

29 грудня він зателефонував мамі, це була їхня остання розмова...

Мати згадує: з появою у мережі відео загибелі моє серце знов сколихнулось. Це був мій Сашко, а потім дзвінок від його сина, він зі сльозами кричав: „Я бачив як вбили мого батька!“

Мати твердо знає свого сина і його вчинок, який облетів увесь світ, його чітко характеризує. Вона впевнена, що побратими помстяться за нього“, – додали в 119 окремій бригаді ТрО.

* * *

Раніше у соцмережах з'явилося кілька припущень щодо імені загиблого. У 30-й окремій механізованій бригаді вважають, що на відео – військовослужбовець їхньої бригади – Тимофій Шадура.

Заступниця міністра оборони Ганна Маляр закликала дочекатись офіційного підтвердження особи українського військового, відео з розстрілом якого було оприлюднено.

УНІАН, повідомлення 119 окремої бригади ТрО Чернігівської області на Фейсбуці

СПОМИН

Опанас Заливаха, його рідні та друзі

Через війну ми пропустили 15-ту річницю смерті Опанаса Заливахи в 2022 році, але зараз ми думаємо наперед, і в 2025 році буде відзначатися 100-річчя від дня його народження, тому ми пишемо в очікуванні цієї річниці.

Разом із нашою мамою Марією Лозинською ми декілька разів гостювали в Івано-Франківську вдома у Люби Лемик та родини Заливахів та їхніх дітей. Наша мама була подругою дитинства Люби, оскільки вони разом навчалися в гімназії у Львові. Через Любу мама стала націоналісткою. Мама була улюбленицею родини, але плаксивою дитиною, яка згодом стала актрисою першого українського повнометражного художнього фільму на західній Україні. Але її дорога подруга Люба була дуже сміливою, українською націоналісткою і досить відважною та рішучою. Власне, ця дружба, а потім і саме життя зробили нашу маму сильною та також українською націоналісткою.

Був один інцидент, ще на окупованих Польщею західних територіях України, коли окупаційна влада організувала свято на честь Юзефа Пілсудського у Василіянській семінарії у Львові. Студенти зібралися в аудиторії. Люба (тоді Возняк) доручила двом своїм подругам забезпечити прикриття, поки вона випустила смердючу бомбу, розігнавши все зібрання та свято. Наша мама була однією з тих подруг, які прикривали Любу. Всім трьом погрожували виключенням із гімназії. Це був перший націоналістичний акт нашої

мами.

Люба була рідною тіткою Дарії Возняк з боку матері та Бандери з боку батька, дружини О. Заливахи. Кожного в тому скромному будинку з дуже примітивною сантехнікою, який потребував критичного ремонту, не хвилювали такі буденні справи. Вони зрозуміли, що є щось важливіше грошей чи комфорту. Вони були персонажами історії. Вони були патріотами, політв'язнями. Люба Возняк-Лемик, була політичним в'язнем, дружина бойовика ОУН і одного з керівників Похідних груп ОУН Миколи Лемика. Лемика вбили німці, а Любу росіяни посадили за націоналістичну діяльність.

Дружина О. Заливахи Дарія Бандера була донькою брата Степана Василя Бандери, якого заарештували 22 вересня 1941 року німці за проголошення відновлення української державності. Пізніше його відправили до Освенціма і там убили польські в'язні.

Сам художник – колишній дисидент, політв'язень О. Заливаха. Тихий, заглиблений у себе, він лише ходив до дому, щоб поїсти, а потім повертався до своєї майстерні працювати.

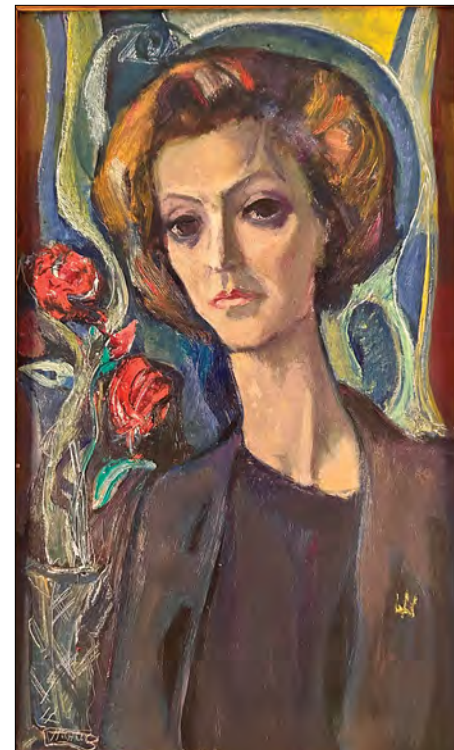
Одного разу в нашій присутності багатолітній політв'язень Зенон Красівський, який вважав своїм обов'язком відвідувати політв'язнів і опікуватися ними, прийшов подивитися, як живе Опанас. За станом здоров'я Красівський сам потребував догляду. Він помер у вересні 1991 року, вдячний Богу за те, що дожив до відновлення незалежності.

О. Заливаха втілював віхи історії України ХХ ст. Він також уособлював єдність сходу і заходу України. Батьки втекли з ним із Харкова під час Голодомору. Він прославився як дисидент, політв'язень, як один із творців разом з Аллою Горською славного вітража Тараса Шевченка, який плянувався для входу в Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, але був зруйнований росіянами.

Здавалося, ми знали про нього більше з писань, ніж з наших зустрічей з ним. Відвідини в його домі були здебільшого короткими. Розмови з ним були рідкісні, найдовша була в його майстерні. А якось у Києві в палаці „Україна“ з нагоди святкування річниці Незалежності, тоді як окремо вшановували українських політв'язнів радянської доби.

Опанас Заливаха. „Михайло Сорока“

Опанас Заливаха. „Роксоляна“

небес. І це око мудрости – Бога, дуже помітно в портреті Михайла Сороки. Ці портрети фактично мають вигляд сучасної релігійно-національної ікони.

На пізніших зустрічах Заливаха вже хворів, але не переставав приходити на майстерню працювати. Посмішка залишилася на його обличчі, хоча вона вже була скривлена від болю. О. Заливаха був яскравим мистцем. А ще він був надзвичайно скромною, чесною, принциповою людиною. Такі люди боролися і творили Українську державу. І ми вдячні їм. За цю Україну і перемогу добра над злом нині борються всі українці та весь світ.

Роксоляна і Аскольд Лозинські, Нью-Йорк

Вшанували Василя Співака

ПАРИЖ. – З ініціативи Культурного центру України у Франції та Франко-української асоціації „Ідеї без кордонів“ у Парижі відбулася прем'єра моновистави „Ответка.ua“, присвяченої загиблomu у війні з Росією українському оперному виконавцеві, Герою України Василю Сліпаку. Доля цієї вистави почалася з перегляду режисером „Ответка.ua“ Богданом Чернявським кадрів із відеовиступу співака саме у залі Centre Culturel d'Ukraine en France, де він неодноразово виступав із благодійними концертами та збирав і згуртовував усю

українську громаду Франції. Саме його ім'я зараз носить Культурно-інформаційний центр Посольства.

Культурний центр України у Франції висловив окрему подяку людям, які зробили цю незабутню подію можливою: авторці вистави Неді Нежданій, заслуженому артисту України Б. Чернявському, а також артистці театру та кіно Ользі Чернявській. В. Сліпак загинув 29 червня 2016 року у бою від кулі снайпера біля селища Луганське Бахмутського району.

Укрінформ

Ukrainian National Women's League of America, Inc.

UNWLA STASZKIW SCHOLARSHIP 2023

Furthering the study of Ukrainian culture, history, language and literature

Eligible students are invited to prepare an application for the Eva Staszkiw Scholarship.

Applications must be submitted by June 1, 2023 by 11:59 PM EST.

Applicants will be notified of their status by June 30, 2023.

For eligibility guidelines and application, please go to the website

FOR MORE INFO

www.unwla.org/projects/Staszkiw

Established in 1925, the Ukrainian National Women's League of America (UNWLA) is the longest-running and largest Ukrainian women's organization in the United States.

Вісті Фундації ім. Івана Багряного

Березень 2023 року, ч. 239

Фундація щиро дякує за підтримку!

Від часу появи попередньої сторінки Фундації прислали пожертви на різні потреби в Україні такі особи: 5,000 дол. – Віра Боднарчук для Товариства української мови; по 1,000 дол. – Володимир Могучий для журналу „Бористен“ та Галина Свічковська (з них 600 дол. для Фундації та 400 дол. для журналу „Березіль“); 205 дол. – Олена Свириденко на пачку харчів для вояків; по 100 дол. – Богдан Чуловський для лікування воїнів-захисників

України від московських окупантів, Олександр Полець – на потреби Фундації та Тереня Тонкович – для українського народу, що страждає від російського війська в Україні; 50 дол. – Тетяна Ясінська та 40 дол. від Лариси Долінської для потреб Фундації.

Управа Фундації щиро дякує всім жертводавцям за пожертви – допомогу українському народові, який мусить позбутися російських окупантів з України.

Приходи та витрати Фундації ім. Івана Багряного в 2022 році

В 2022 році Фундації було прислано 36,538 дол. Прізвища жертводавців та суми їхніх пожертв, на які цілі ті пожертви давались, Фундація подавала на сторінці Фундації в газеті „Свобода“ та в Бюлетені Фундації. З каси Фундації в 2022 році видано 53,436 дол. на допомогу війську та пораненим воякам, що чинять опір російським терористам, українським воякам, що лікуються в США, на харчі родинам пораниених вояків, сиротам, видавництвам, журналам „Універсум“ в Львові, „Березіль“ в Києві, „Бористен“ в Дніпрі та газетам „Світ-інфо“ та „Струна“ в Чернігові.

16,000 дол. надано Товариству української мови, яке очолює Віра

Боднарчук, на допомогу обласним „Просвітам“ всієї України у виданні книг для дітей та розвитку незалежної, демократичної України, щоб молодь і її батьки говорили українською мовою, а не мовою Путіна.

Великі суми грошей вислано для родин України, що мусили виїхати в сусідні країни. Також дано гроші на видання „Словника громадсько-культурних і літературних діячів діаспори“, приготованої Сергієм Козаком, та книги Олександра Шугая „Вірші надиктовані війною“.

Менші суми грошей вислано в 2022 році Києві-Могилянській академії, УВАН, Українському національному музеєві в Чикаго та іншим українським установам в США.

За що ми мали б любити Росію та росіян?

Російський президент Путін та його уряд наказали загарбати Крим і посилають озброєних терористів в східну частину України, щоб загарбати ще більше території України. Через те загарбання частини України популярність в Росії Путіна збільшилася. Багато українців нарікають на загарбника Путіна, якого порівнюють з Адольфом Гітлером, але, мовляв, нічого не мають проти росіян, яких шанують і люблять як „старших братів“. Чомусь вони забувають, що століттями росіяни поневолювали український народ, забороняли його мову, привласнювали його історію, одурили гетьмана Богдана Хмельницького, більшість гетьманів України були заслани на Сибір. Варто б українцям знати, що ще 1169 року московсько-суздальський князь Андрій Боголюбський своїм великим військом здобув Київ, пограбував Десятинну церкву та собор св. Софії, забравши ікони,

ризи, церковні книги та дзвони й зруйнувавши та спаливши Київ.

Коли гетьман України Іван Мазепа вирішив відірватися від „старшого брата“, російське військо князя Олександра Меншикова 1708 року окупувало його столицю Батурин й вирізало повністю мешканців, понад 20 тисяч осіб, а місто спалило разом з п'ятьма церквами, які побудував І. Мазепа.

1775 року росіяни зруйнували Запорізьку Січ, кошового Калнишевського вислали на довічне ув'язнення на Соловки.

Прийшли різні переслідування Тараса Шевченка, заборони писати й говорити українською мовою.

За комуністичної влади Москви влаштовано й росіянами проведено Голодомор 1933 року, в якому померло біля 10 мільйонів українців. Тоді прийшли тюрми, розстріли та заслання письменників, поетів та відомих осіб України на Соловки та в Сибір.

Де зберігаються видання та архіви Фундації ім. Івана Багряного та її братніх організацій?

Олексій Коновал

Під час Другої світової війни багато „остарбайтерів“, які були примусово вивезені до Німеччини на працю, та родини, які були переслідувані, розуркулені, голодували 1933 року та були на заслання й не бажали далі жити в „комуністичному раю“, залишили Україну. Після війни вони опинилися на території Австрії та Німеччини, в американській, англійській та французькій зонах.

Згідно домовлення між керівниками США, Англії та СРСР люди з східних та центральних областей України підлягали примусовій репатріяції на „родину“, в Радянський Союз. Українці з Галичини та земель, що до 1939 року були під Польщею, та особи, що залишили Україну після Першої світової війни з урядом УНР репатріяції не підлягали. Тому становище так званих українських „східняків“ і „західняків“ було різне. За „східняками“ по всій Західній Німеччині їздили автами радянські офіцери разом зі своїми союзниками, щоб забрати людей з Великої України до репатріяційних таборів. До „східняків“ мали певне упередження й вихідці з західних областей України, члени та прихильники українських націоналістичних середовищ. Проти примусової репатріяції та таборових перевірок в обороні „східняків“ виступив своєю брошурою „Чого я не хочу вертатися до СРСР“ Іван Багрянний. В Новім Ульмі в 1945 році розпочав виходити „східняцький“ часопис „Українські вісті“. Тоді було створено Українську революційно-демократичну партію, членами якої були вихідці зі східних та центральних земель України.

В роках 1948-1952 роках відкрилися двері для багатьох на виїзд до США, Канади, Бельгії, Англії, Франції, Австралії та інших країн світу. В тих країнах в 1950-их роках вони створили крайові комітети УРДП, а в США – Об'єднання українців революційно-демократичних переконань (ОУРДП). Старанням членів УРДП в США, а пізніше й в інших країнах, постали Демократичне об'єднання бувших репресованих українців з-під советів (ДОБРУС) в США, Союз українців жертв російсько-комуністичного терору (СУЖЕРО) в Канаді, Товариство прихильників УНР, Легіон ім. Симона Петлюри та 1975 року Фундація ім. Івана Багряного. Їхніми старанням 18 липня 1950 року в Нью-Йорку в США було створено молодіжну організацію, що не належала ні до Пласту, ні до СУМ, – Об'єднання демократичної української молоді (ОДУМ) та Товариство одумівських приятелів (ТОП). Рівночасно зі створенням цих організацій з'явилися їхні газети, журнали, бюлетені, інформаційні листки та інші видання.

За роки існування цих організацій, більшість з яких припинили своє

існування, бо їхнє членство відійшло в потойбічний світ, назбиралося багато архівів та різних річників їхніх видань. Річники газет „Українські вісті“, „Український Прометей“, „Ми ще повернемося“, журнали „Нові дні“, „Молода Україна“, „Наші пропозиції“, „Наша боротьба“ та „Штурм“ вислані до Конгресової бібліотеки США у Вашингтоні, до архіву УВАН в Нью-Йорку, до Українського національного музею в Чикаго, до Ілінойського університету в Урбан-Шампейні, до Іміграційно-історичного дослідницького центру при Міннесотському університеті, до Українського культурного і освітнього центру у Вінніпезі та інших архівних центрів у діаспорі.

Річники газет та журналів також вислано до Києво-Могилянської академії, Острозької академії, до Міжнародного центру освіти у Львові, до Державного архіву-музею в Києві, до музеїв Тараса Шевченка в Каневі та діаспори в Львові та до багатьох інших університетів, бібліотек та музеїв у Києві, Полтаві, Запоріжжі, Миколаєві, Одесі, Харкові, Охтирці, Сумах та інших містах України.

Фундація минулого року видала двотомник „Українські вісті“ в Європі й Америці (1945-2000) – бібліографічний покажчик змісту газети, в якому подано авторів та короткий зміст поміщених статей. Ті книги вислано до Конгресової бібліотеки США у Вашингтоні, до УВАН, НТШ та Ілінойського університету в Урбан-Шампейні. Архіви – листування Івана Багряного, Михайла Воскобійника, Петра Волиняка, Мар'яна Дального, Анатолія Юриняка, Федора Пігідо, Петра Шинкаря та багато інших – передано до УВАН в Нью-Йорку, а деяке листування – до Іміграційно-історичного центру при Міннесотському університеті. Багато пропам'ятних значків, жетонів, летючок, програмок, квитків різних імпрез ОДУМ передано до музею Тараса Шевченка в Каневі.

Упродовж багатьох років східні філії ОДУМ США влаштовували виховні та відпочинкові табори свого членства на оселі „Верховина“, пізніше на своїй оселі „Київ“ в штаті Нью-Йорк, а західні філії в Міннесоті та на оселі ОДУМ „Україна“ в Лондоні, Канада, разом з одумівцями Канади. Навіть і цього року там відбувся табір виховників, відпочинку й бандуристів. Багато альбомів з таборів виховників та відпочинку на оселях ОДУМ та з життя і праці філій Філадельфії, Міннеаполісу, Чикаго та інших філій зібрав фотографії та летючки й уставив в альбоми Юрій Криволап. Половина тих альбомів переслано в Державний архів-музей Києва, а 10 альбомів передано до Українського національного музею в Чикаго, де також зберігається весь архів філії ОДУМ Чикаго за 55 років праці.

Дописи і листи до Фундації ім. Івана Багряного, членські внески і пожертви просимо посилати на адресу:

Bahriany Foundation, 19669 Villa Rosa Loop, Fort Myers, FL 33967

Сторінку редагує Олексій Коновал

НОВІ ВИДАННЯ

Останні книги Віри Вовк

Тадей Карабович

Вийшла з друку остання книга відомої поетеси Нью-Йоркської групи Віри Вовк (1926-2022) „Героїка“ (Львів, 2022). Цю книгу її авторка готувала до видання в Ріо-де-Жанейро, але, на жаль, не встигла завершити. Книгу видали друзі поетеси в Україні.

Віра Вовк народилася 2 січня 1926 року в Бориславі. Померла 16 липня 2022 року у Ріо-де-Жанейро в Бразилії. Її батько Остап-Михайло Селянський був лікарем, а мати – Стефанія-Марія Селянська (Звонко) – антропологом культури й археологом. На час народження Віри Вовк її мати була вчителькою на Бойківщині. Майбутня поетеса зростала на Гуцульщині в Кутах, де мала нагоду пізнати фолклор та етнографію рідного краю. Навчалася в приватній дівочій гімназії „Рідної школи“ з українською мовою навчання у Львові (відомої як Гімназія Іванни та Іллі Кокорудзів). Тут пізнала Зою Лісовську-Нижанківську, свою вибрану поетису і майбутню мисткиню. Саме вона оформляла протягом тривалого часу її поетичні книги. В 1939 році виїхала зі Львова з батьками до Німеччини, де навчалася у Середній дівочій школі ім. Клари Шуманн у Дрездені. Після трагічної смерті батька, який загинув 13 лютого 1945 року під час бомбардування Дрездена, перебувала у французькій окупаційній зоні Німеччини. Студіювала у Тюбінгенському уні-

верситеті, стажувалася у Колумбійському університеті (Нью-Йорк), де вивчала порівняльне літературознавство. У Мюнхені, де також стажувалася, здобула докторський ступінь із філософії. В 1949 році разом з матір'ю через Францію емігрувала до Бразилії. Жила та творчо працювала в Ріо-де-Жанейро, де поглибила університетські студії. В Бразилії була професором Католицького університету св. Урсули, Федерального університету в Ріо-де-Жанейро та Філософського факультету в Кабо-Фріу. У тих навчальних закладах викладала німецьку мову, літературу та теорію літератури. Залишила велику та важливу літературну спадщину в царині поезії, прози, театру, спогадів та перекладів. Її поетичні книги перекладалися різними мовами світу.

Українська мова на чужині та Греко-католицька церква стали формою існування Віри Вовк як української поетеси та письменниці. Її хресним батьком був Митрополит Андрей Шептицький. Українське Різдво навіяло спомини на Південній півкулі, коли в Ріо-де-Жанейро панує жарке бразильське літо. Тому за давнім звичаєм поетеса ставила у вітальні ялинку, розсипала під нею горіхи і прикрашала її оздобами, привезеними з України. Сама робила витинанки для прикраси деревця. Згодом її витинанки почали слугувати оформленням обкладинок її поетичних книг.

Багато років знайомства з Вірою Вовк, надавало даті 2 січня особли-

Обкладинка книги Віри Вовк „Героїка“

вої літературної атмосфери. Я писав віншувальну листівку і відправляв її поштою. Вона долітала з Польщі до Бразилії якраз на день народження поетеси. Коли настала ера комп'ютерів, надсилав святкові побажання і поетеса їх отримувала з шестигдинною різницею часу. Але останні три роки я телефонував до пані Віри. Чомусь відчував, що час скорочується. Коли вона брала трубку, я дуже голосно співав „Многая літа!“. У 2022 році, 2 січня, поетеса розчулено запитала „А хто це так співає?“, і я відповів „Це Тадей, ваш вовчик з Холмщини“. Звичайно це був такий останній святковий і жартівливий в своїй сердечній сутності дзвінок до неї. Ми тоді не мали свідомості, що 24 лютого 2022 року почнеться війна і відбудеться жорстоке російське воєнне вторгнення в Україну. Віра Вовк, маючи досвід Другої світової війни, російське вторгнення в Україну дуже переживала. Поетеса померла 16 липня 2022 року на 96-му році життя в лікарні у місті

Віра Вовк

Ріо-де-Жанейро.

Після її смерті я звернувся з проханням до Летісії Насціменто передати з архіву комп'ютера Віри Вовк останню недокінчену книгу „Героїка“. Змістом „Героїки“ стали особисті та літературні спогади на тлі війни, поетичні дружні шаржі, поезія присвят, ситуаційна проза, особисті роздуми та критика. Коли книга надійшла, був покликаний видавничий комітет для її видання у Львові, який складався з друзів Віри Вовк в Україні Віри Білевич, Надії Гаврилюк, Юлії Григорчук і Тадея Карабовича. Останній рукопис поетеси редагували Надія Гаврилюк і Юлія Григорчук.

Не зайвим буде згадати про поїздку Віри Вовк в 1965 році на радянську Україну, коли вона зустрілась зі своїми друзями – Валерієм Шевчуком, Василем Стусом та іншими. Вже тоді Віра Вовк вміла побачити таланти, хоча за ту поїздку в 1960-

(Закінчення на стор. 19)

Випущено календар „Пісні Української революції“

Іван Канівець,
Тарас Компаніченко

КИЇВ. – У 2023 році продовжено серію історичних календарів від знімальних груп фільмів „Українська революція“ та „Тризуб Нептуна“. Творча ініціатива KILOK.art разом з Тарасом Компаніченком перевипускає календар „Пісні Української революції“ на 2023 рік.

Це не просто спроба популяризувати нашу мілітарну пісенну культуру: весь прибуток від продажу календаря через сайт та соцмережі KILOK.art піде на допомогу ЗСУ.

Час Української революції був і часом розквіту нової української пісні, умовно нової: досі побутували популярні старі пісні та й нові часто складалися на відомі мелодії, отже, народна творчість буяла не на порожньому місці. Але важливо було те, що співали слова, які торкалися серця, присвячені сьогоденню, визвольній боротьбі. І не просто співали, „перехиливши чарку“, а організовували хори, оркестри. Недарма „Кобзаря“ читав майже кожен, хто став на захист нашої країни! Бойові військові частини давали концерти, як професійні творчі колективи. Так було аж до завершення збройної боротьби.

Пісні, що увійшли до календаря, – це частина правдивих музичних

пам'яток про ту епоху. Вони мов щирі свідки-самовидці, що зберігають емоційну пам'ять про добу Української революції. В них сплелись водночас дух епохи, ідеали борців, етика та естетика часу. З них ми дізнаємось як про деталі визвольної боротьби, так і про широкі узагальнення, що були характерні для авторів та виконавців. Більше того, пісні – творіння і, водночас, співтворці великого Українського відродження. Вони кликали, надихали, підбадьорювали, вели, допомагали стати твердо у відстоюванні „правди, і слави, і волі“. Допомагали вистояти, перемогти в борні, а як треба – мужньо дійти до кінця і, з піснею на вустах, сміятися в очі своїм ворогам!

На жаль, за сухими штабними документами та газетними статтями загубилася пісенна культура визвольної боротьби. Лише зі спогадів можна зрозуміти, як часто лунала пісня в нашому війську. Процитуюмо спогад очільника полку імені Костя Гордієнка Всеволода Петріва про літо 1918 року: „Муштровий перегляд цілого полку закінчено. Сотні з піснею проходять попри групу командантів, прямуючи домів: „Гей, гук, мати, гук, де козакі йдуть!“ – це зв'язкова сотня; „А вже років двіста!“ – перша сотня; „Ми гайдамаки, всі ми однакі“ – це старі Гордієнківці 2-ої сотні; „А чи пан, чи пропав, двічі не

вмирати“ – смертники-блакитні скорострілці; „Гей, не дивуйтесь, добрії люди, що на Вкраїні повстало!“ – 3-та сотня, панки, по Гордієнківській термінольогії. Інспектуючий прислухується пісням, що не дуже то підходять до гетьманських часів, але пісні ці старовиною чи Галичиною зробились цензурними, і немає ради. А ось 4-та сотня співає щось вже цілком нецензурне.

Начальство ні в тих, ні в цих, бо співають так гарно, що видно зразу, що це звичний репертуар. „Було колись на Вкраїні ревіли гармати!“ – гуде скрізь гуркіт коліс, – це гармаші, і обличчя в начальства трохи прояснюється, все ж це більше цензурне“.

Цей календар створений на основі пісень, світлин, віршів, що з'явилися в добу Української революції, тож нехай він допоможе нам краще пізнати цю величну добу Українського відродження.

В минулі роки було випущено календарі: „Українська революція 1917-1921 років. Військові підрозділи“ на 2017 рік (спільно з УІНП), „До 100-річчя підняття українських прапорів Чорноморським флотом“ на 2018 рік, „Техніка та озброєння армії УНР“ на 2019 рік, „Українці в революції“ на 2020 рік, „Пісні Української революції“ на 2020 рік,

„Циндао-Відень-Київ“ на 2021 рік, „Російський військовий корабель на

дні“ на 2022-2023 роки.

На сторінках нового календаря є QR-коди, за допомогою яких можна послухати у виконанні Тараса Компаніченка та „Хореї козацької“ як звучали пісні Української революції: <https://youtube.com/shorts/u4hxb9Hwaho>

На жаль, цього року в нас немає змоги, як було раніше, надати безкоштовні примірники для навчальних закладів та військових частин. Календар продається. Вартість – 300 грн за примірник.

Докладніше почитати про календар та замовити його можна на сайті kilok.art за посиланням: <https://www.kilok.art/2022/12/26/3611/>.

Ділимося сумною вісткою, що 16-го грудня 2021 року
відійшов у Божу вічність наш найдорожчий
Муж, Батько, Дідо, Кузин, Вуйко і Стрийко

св. п. Богдан Всеволод Кульчицький Гут-Сас

інженер, патріот і громадський діяч

син св. п. Дмитра і св. п. Анни (Білінської) Кульчицьких Гут-Сас
народжений 16-го травня 1930 року Божого у Львові

Заупокійна св. Літургія та Панахида були відправлені в середу, 22-го грудня 2021 року митрополитом Борисом Гудзяком та отцями Євгеном Монюком і Павлом Макарем в Українській католицькій церкві св. Михаїла, у Черрі Гил, Нью Джерзі. В день похорону були відслужені заупокійні Служби Божі у соборі св. Юра і у церкві бл. Миколая Чарнецького у Львові. Через Ковид-19 похоронні відправи відбулися в присутності тільки найближчої родини. Покійний похований на Українському католицькому цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі, Пенсильванія.

У глибокому жалю і смутку залишилися:

Дружина: Христина (з дому Лужницька, котра до року по чоловікові відійшла у Божу вічність)
Сини: Дмитро
Богдан з дружиною Єлизаветою
Ярополк з дружиною Мартою
Внуки: Яро, Григорій, Zenko, Марія, Божена, Вікторія,
Дем'ян, Дарій, Лукаш і Аня
Племінники: Юрій Богатюк, Андрій Богатюк та Олександр
Богатюк з дружиною Крісті і дітьми
Юліта Нанамейкер з чоловіком Дейвидом і дітьми
Андрей Лужницький з дружиною Анною і дітьми
Квітка, Ліда, та Zenko Семанишини з родиною
Кузини: Марія (з дому Безушко) Лужницька
Швагерка: Богатюків, Кульчицьких, Семанишинів, Гутів,
Родини: Лужницьких, Рудницьких, Купчинських
та родичі у Львові, Самборі, Дрогобичі і с. Кульчиці

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ

Ділимося сумною вісткою, що 9-го грудня 2022 року відійшла
у Божу вічність наша найдорожча
Мама, Бабця, Кузинка і Тета

св. п. Христина Лужницька Кульчицька

педагог, громадська діячка

донька св. п. Григора і св. п. Ніни (Конашинської) Лужницьких
народжена 14-го березня 1938 року Божого у Львові, Україна

Заупокійна Свята Літургія та Панахида були відправлені в п'ятницю, 16-го грудня 2022 року митрополитом Борисом Гудзяком та отцями Монюком, Макарем та Чорнопиським в Українській католицькій церкві св. Михаїла у Черрі Гил, Нью Джерзі. В день похорону були відслужені заупокійні Служби Божі в соборі св. Юра і у церквах бл. Миколая Чарнецького та св. апостола Андрія у Львові. Покійна похована на Українському католицькому цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі, Пенсильванія, біля свого чоловіка св. п. Богдана Кульчицького, з яким була одружена 62 роки.

У глибокому жалю і смутку залишилися:

Сини: Дмитро
Богдан з дружиною Єлизаветою
Ярополк з дружиною Мартою
Внуки: Яро, Григорій, Zenko, Марія, Божена, Вікторія,
Дем'ян, Дарій, Лукаш, і Аня
Кузини: Леонід Рудницький з дружиною Іреною та родиною
Олег Купчинський з родиною
Братова: Марія (з дому Безушко) Лужницька
Племінники: Юліта Нанамейкер з чоловіком Дейвидом і дітьми
Андрей Лужницький з дружиною Анною і дітьми
Юрій Богатюк, Андрій Богатюк та Олександр
Богатюк з дружиною Крісті і дітьми
Родини: Лужницьких, Рудницьких, Купчинських,
Богатюків, Кульчицьких, і Семанишинів

ВІЧНА ЇЇ ПАМ'ЯТЬ

Христина Кульчицька (з Лужницьких)

14 березня 1938 р. Львів – 9 грудня 2022 р. Сінамінсон, Н.Дж.

Моїй улюбленій сестрі
присвячується.

Несподівана смерть моєї двоюрідної сестри Христини була для мене великим ударом. Я ще не прийшов до себе після смерті Олександра Лужницького (1940-2021), якого Христя і я майже щоденно згадували в наших телефонних розмовах. Ми підтримували себе тими бесідами, сягаючи у наше спільне життя дитячих років епохи Другої світової війни. Христя любила згадувати поодинокі епізоди тих часів. Вона мала добру пам'ять, пам'ятала не тільки різні події і розмови у тих далеко минулих часах. Залюбки згадувала нашу несподівану зустріч у Києві на Хрещатику. Я тоді брав участь у першій конференції Міжнародної асоціації українців (МАУ) і після ранньої сесії разом з колегами Мирославом Лабунькою, Василем Маркусем, Юрієм Шевельовим-Шерехом, Миколою Жулинським йшли на обід. Раптом я почув голос: „Левку, Левку!“ Я не хотів вірити, що то була Христина, яку, здається ЗУДАК, делегував тоді до Києва з якоюсь допомогою для України. Ми раділи, як діти, нашою несподіваною зустріччю.

Ця епізод мала ще другий акт. Коли я вітався з Христиною, мої колеги з'їхали вниз ескалатором у метро. Бувши перший раз у Києві, я боявся загубитися і гукнув кілька разів: „Панове, чекайте на мене!“

Вони зачекали, і в додатку якийсь худорлявий пролетар, що стояв біля них, відгукнувся до мене, але через гук ескалатора я його не розумів і додав: „Я там зараз буду!“ З'їхавши вниз, я його чомно спитав: „Чим можу Вам допомогти?“ Його відповідь була: „Почему Ви не говорите на общепонятном языке?“ Я остовпів і моментально став американцем, таким, що колись звали ugly American. Пригадую мої слова: „You f... Russian son of a b...!“ Мої слова і затислі кулаки зробили на нього доволі сильне враження. В додатку Мирослав Лабунька прибіг до мене також зі затислими кулаками. Мене обступили кияни і почали перепрошувати за нікчемну поведінку того типа. Мої колеги різноманітно zareaguвали. Жулинському як господареві було неприємно: він вибачався, що це якийсь „сумашедший“ і не слід звертати на нього уваги. Маркус був збентежений: „Та Ви його мало не побили!“ Реакція Шевельова була доволі суха, іронічна: „Я не знав, що Ви так добре знаєте англійську мову“.

Та, мабуть, найбільш маркантна подія, яку Христина мені кілька разів нагадувала, це була наша остання ніч у Києві перед поверненням додому. Советський Союз уже тріщав. Я разом з Драчем і Павличком та з кількома іншими колегами були в якомусь готелі і звідти подавали

(Закінчення на стор. 19)

Подруга, яку не оплакують, а наслідують

Христина Лужницька-Кульчицька та її Світлий Лицар

Христина „Христя“ Кульчицька, в дівочтві Лужницька, була добре відома навіть за межами українсько-американської громади Філадельфії, де вона займалась волонтерською діяльністю протягом усього життя. Закінчивши St. Joseph College, вона викладала в Hallahan і Roman High Schools у Філадельфії і стала помітною фігурою Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Крім того, вона була активною прихильницею і волонтеркою Українського Конгресового Комітету Америки (УККА), сприяла заснуванню Українського Освітньо-Культурного Центру (УОКЦ) у Філадельфії, допомагала зі збором коштів для уряду незалежної України з метою організації постійної присутності в США та була однією з перших, хто почав працювати в оновленій українській державі зі Злученим Українським Американським Допомоговим Комітетом (ЗУАДК). Вона виховала трьох успішних синів, допомагала виховувати десяткох онуків, опікувалася свекрухою та власними батьками, а також опікувалася великою сімейною бібліотекою. Після смерті Христини люди продовжують згадувати про неї з теплотою та гідністю, високо цінуючи її діяльність, працю та відданість до української громади, про що було згадано під час поминальної тризни.

Мої стосунки з Христею були особливими, хоча й розділені часом та відстанню. Ми познайомилися під-

літками, вже достатньо зрілими, але обидві були однаково наївними. Христя стала моєю найкращою і єдиною близькою подругою за все наше довге життя, незважаючи на те, що ми бачилися рідко і на короткий термін. Ми підтримували наші стосунки, тому що обидві мали дуже заплутане дитинство.

Наше покоління – яке народилося в Україні, але має в кращому випадку слабкі спогади про окремі її місця – виховувалося на спогадах дорослих. Тяжкі моменти нашого дитинства, нестабільність навколишнього світу зробили нас боязкими та, водночас, сильними. Деякі люди сумували, деякі впадали у відчай, але більшість сміялися і намагалися якнайкраще проживати своє життя, незважаючи на політичну ситуацію. Жоден із цих підходів не пояснювався, і діти робили все можливе, покладаючись на почуті розмови дорослих. Ніколи по-справжньому не усвідомлюючи стабільності життя, ми пристосовувалися до навколишніх умов із вродженою обережністю.

Ми приїхали до США не як іммігранти, а як displaced persons (DPs), більше не Staatenlos – особи без громадянства, але під певним патронажем новоствореної Організації Об'єднаних Націй (ООН). Ми народилися в період, який наші батьки вважали незаконною окупацією нової

(Закінчення на стор. 17)

Подруга...

(Закінчення зі стор. 16)

Польської Республіки, де дискримінація практикувалася як соціально, так і юридично. Ми були розумними дітьми, тому нікому не доводилося пояснювати нам часто мінливі політичні складнощі, в яких нам довелося опинитися. Ми їх відчували.

Похмурий, нечіткий світ нашого дитинства почав прояснюватися, повільно й поетапно з кінцем Другої світової війни. Остаточно ми опинилися у Філядельфії. Ми були чужинцями в США, але вже без видимих ознак другорядності. Ми навчилися сприймати нову реальність як свою власну, і розуміння життя розширилося. За звичкою ми підлаштовували реальність під свій смак. На той час Христя була майстром створювати найкращу реальність, яку тільки могла. Я намагалася слідувати за нею. Навколо нас з'являлись можливості, і ми почали розправляти крила, деякі з нас – зламані, деякі – підрізані, деякі трохи втрачали рівновагу. Але не Христя. Її крила стали сильними та впевнено здіймалися хвилями; вона міцно закріпилася у світі, який допоміг сформувати, якщо не створити.

Лужницькі відносно пізно прибули до Філядельфії і одразу стали головними опорами нашої української громади. То була дивовижна дружба між моєю суперорганізованою, прямою, як стріла, родиною Богачевських і Лужницькими з їхньою надвитонченою науковістю та творчою богемністю. Найближчі родичі Христі – мати Ніна, актриса; батько Григор (Русьо), письменник, критик, літературознавець і автор вичерпної історії Української Католицької Церкви; десятирічний брат Олександр (Лесько); та 15-річний двоюрідний брат Левко (Онцьо) – були одними з останніх іммігрантів хвилі, яка розпочалася після Другої світової війни. Сім'я пережила війну не так, як переважна більшість українських переселенців. На початку війни професор Григор Лужницький отримав посаду викладача в Грацькому університеті. Після недовгого перебування в Нью-Йорку родина оселилася на Lawrence Street у Філядельфії, приблизно в десяти кварталах від Franklin Street, осередку україно-американського життя.

В Україні дзядзьо Христі, високопоставлена духовна особа, о. Леонід Лужницький, крилошанин Львівської капітули, був каноніком митрополита Андрея Шептицького при соборі св. Юра у Львові. Отець Лужницький входив до вузького кола радників Української Католицької Церкви і митрополита та архієпископа Андрея Шептицького, коли Західна Україна після Першої світової війни найближче наблизилась до корінної шляхти. О. Леонід Лужницький був одним із засновників Богословської Академії, яка сьогодні є Українським Католицьким Університетом (УКУ) у м. Львові. Старші Лужницькі завжди вказували на мій дворянський стан, але моя родина не дуже на цьому наголошувала. Мій рідний брат, повернувшись з Кореї – його друга війна, оскільки німці забрали його разом з іншими підлітками ремонтувати зруйновані електричні з'єднання – мав впевнитись, після

кожного ностальгічного опису під час тієї чи іншої зустрічі, що я розумію, що таке справжня велич.

Звикання родини Лужницьких до життя в Америці було надзвичайно болісним. Батьки Христини намагалися тримати хімчистку. Ніхто з Лужницьких в цей час не міг керувати автом. Мій брат допомагав із доставкою, а в неділю, вдень, возив нас із Лужницькими в гості до Маруненків, друзів-театралів, які оселилися в одному з невеликих містечок на заході Пенсильванії на невисокому гірському ланцюгу. Час від часу ми займалися спелеологією, і одного разу навіть дійшли до узбережжя Атлантичного океану. Згодом професор Лужницький зміг заробляти прожитковий мінімум за рахунок різноманітної інтелектуальної діяльності, яка дозволила родині вести гостинне та дружнє домогосподарство. Люди приходили та йшли, відвідували того чи іншого члена сім'ї або якогось гостя, який залишався на ніч, відтворюючи львівську богему вищого класу у Філядельфії 1950-х років, наскільки це можливо. Пізніше професор Лужницький отримав посаду викладача в Пенсильванському університеті, а Христя зробила кілька надзвичайно цивілізованих набігів у гострий артистизм, але до її пізнього підліткового віку реальне життя та вигадка були достатньою вітхою для стабільного задоволеного та продуктивного життя.

Ми з Христею швидко здружилися. Я не пам'ятаю, як ми познайомилися, але ми стали найближчими товаришками скоріше, ніж я це усвідомила. Христя стала старшою серед нас, вона експериментувала з кремами та зачісками, вдавала, що є більш обізнаною в хлопцях. Вона вважала мою любов до тенісу відхиленням. Але ми обидві захоплювалися художньою літературою та кіно, писали вірші українською та англійською мовами, і постійно дискутували. Разом ходили в Академію св. Василя на Факс-Чейсі і складали пластову присягу. Ми ходили на танці та зустрічі. Вона підтримувала мої ідеї, а я прислухалася навіть до найбільш дивних її пропозицій. Христя добре знала себе і була сміливою, змінювала школи, бралася за складну роботу, завжди компетентна, завжди самобутня. Ми всі були різними, але наш спільний досвід давав нам сили бути різними. Отже, ми росли та формувалися серед сім'ї, друзів, черниць і священників – ходили на побачення, ходили до школи, пробували себе в письменництві, відточували свій розум, брали роботу на неповний робочий день і крокували широкими американськими просторами з синьо-жовтими прапорами.

На цьому рухливому ландшафті єдиним міцним центром була сім'я, для тих, кому пощастило триматися за неї. Непорушність родинних стосунків Христя відчувала усім серцем протягом свого життя. Уміння створити та утримувати люблячу сім'ю визначило вибір її майбутнього чоловіка. Ще в ранній юності вона була більш проникливою за своїх старших родичів і змогла побачити в Богдані не лише кохання, а й його непорушну стійкість.

Богдан Кульчицький (Бодьо) ніколи не був частиною нашого підліткового кола. Він був старший, худий чоловік, дуже активний у громаді, на

той час палкий прихильник націоналістичної політики Степана Бандери. Христя зізналася, що вона закохалася і що батьки її були проти такого вибору, вони знали матір Богдана (його батько на той час вже помер). Вона натякнула на таємне кохання. Я сприяла їхнім зустрічам, запрошуючи Христю до себе, і коли ми йшли на довгу прогулянку, вона зникала. Згодом родина Лужницьких прийняла Богдана. Христя та Богдан одружилися, вона народила трьох дітей, але продовжила навчання. Вона створила велику сім'ю, опікувалася своїми батьками, а також матір'ю Богдана, стала громадською активісткою, паралельно займаючись педагогічною діяльністю і своєю кар'єрою.

1950-ті роки ще пройшли під знаком війни, страху перед СРСР і особливо недовіри до атомної енергетики. 1960-ті принесли нову надію навіть для колишніх DP. Ми стали громадянами США, ми оволоділи англійською мовою, і деякі з нас почали відчувати цінність поглиблення культурних контактів з Радянським Союзом. Ми – а серед відомої української діаспори нас була лише жменька – стверджували, що культурні контакти з Радянським Союзом створюють тріщини в залізній завісі, що зрештою принесе користь людству.

Бодьо не поділяв цієї оптимістичної думки. Навпаки, близько десяти років він був палким прихильником мілітаристського ставлення до всього радянського. Він вірив у продовження підпільної війни проти комуністичної партії під керівництвом емігрантської фракції Організації Українських Націоналістів (ОУН). За цей час я переїхала з Філядельфії, одружилася, і як Христя, народила дітей. У міру того, як наші сім'ї зростали, зростав і наш кар'єрний тиск. Ми віддалялися, але не втрачали зв'язку одна з одною. Ми старіли з такою грацією, яку знали.

Але життя нашого покоління не згасало, навпаки, воно вибухнуло новою активністю в незалежній Україні. Обидві наші родини по-різному брали безпосередню участь у невпинній діяльності для України та в Україні. Старший син Христі захищав інтереси українсько-американської громади в Детройті в якості обраного посадовця до Палати представників Мічигану, Богдан-молодший допомагав незалежній Україні розвивати інфраструктуру у Києві та інших містах України, а Яро, радник Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), працював у Києві. Сама Христя достроково вийшла на пенсію і однією з перших почала зосереджено працювати в оновленій незалежній Україні.

У перше десятиліття відновлення незалежності України наші шляхи майже не перетиналися. Але в перші роки нового тисячоліття Богдан і Христя здивували нас з чоловіком раптовим візитом до нашої київської квартири. З Христею я підтримувала зв'язок, а з Богданом – ні. Ростик, мій чоловік, і Богдан не були знайомі. Мене тоді вразила офіційність з якою привітався зі мною Богдан. Він почав з особистих вибачень – він сказав що помилявся щодо ефективності поглиблення контактів із радянськими українцями, включаючи членів Комуністичної партії. І Ростик, і я

зазвичай не втрачали мови, але тут ми оніміли. Хоча і було неприємно, коли нас вважали зрадниками української справи, ніхто з нас ніколи не відчував кривди. Але Богдан, нащадок Кульчицького Гута-Саса, вважав обов'язком визнати свої помилки в судженнях. Ніхто і близько такого не робив. Навпаки, багато з тих, хто виступав проти контактів з радянськими українцями, тепер намагався стверджувати протилежне. У той момент я не бачила дорослої Христини Кульчицької, заслуженої вчительки на пенсії та громадської діячки. Я бачила Христю-підлітка, яка, будуючи життя навколо себе, ненавиділа просто сприймати реальність, а міняла її. Вчинок Богдана засвідчив, що Христя знайшла справжнього світлого лицаря, кодекс честі і правомовність якого не знає сучасний світ. Коли помер Богдан, її найкращий друг, Христя, почала згасати, незважаючи на безмежну любов великої щасливої родини. Насичене й щедre життя втомлює тіло. Христина втомилася від життя, яке все більше перетворювалося на боротьбу.

Христя залишила за собою багату спадщину, починаючи із чудової дружньої родини – синів, невісток (настільки близьких до неї, наскільки може бути тільки донька!) і багатого потенціалу десяти онуків. Її спадщина у сфері освіти, як американській, так і українській, є такою ж яскравою. Її участь у громадських справах, яка розпочалася на місцевому рівні і розширилася до рівня ООН та України. Вона жила життям, сповненим самовідданості та обов'язку, а також життям, наповненим радістю, задоволенням, сміхом та веселощами. Вона залишає спадщину тепла, любови та відданості – життя, яким можна захоплюватися, пам'ять, яку слід берегти. Нарешті, Христя зобов'язалася подбати про те, щоб я познайомилася не лише з її синами, а й з усією великою та прекрасною родиною, яка відображає та випромінює її мудрість, відданість і любов. Фінальний акт нашої дружби.

Христя втілює в собі всі риси нашого покоління – здатність відроджувати успадковане минуле, яке ми знали лише зі слів інших, а не просто зберігати його; сміливість використовувати нові можливості, не втрачаючи власної автентичності; та уяву, щоб збуджувати дрібні часточки кожного дня. Незважаючи на те, що Друга світова війна, яка сколихнула світ лише за кілька місяців після народження Христі, намагалася знищити її молоде життя, вона, перебуваючи на межі смерті, залишалася непохитною і вірила, що зло, незалежно від форми чи національності, ніколи не переможе добро.

Моя дружба з Христею ґрунтувалася на довірі, а не злитті. Наші шляхи часто розходилися. Ми жили окремими життями. Наші зустрічі часто були спорадичними. Але ми зберігали зв'язок і були по-дівочому близькі. Тому, коли я подорожувала Північною Філядельфією, насолоджуючись кленами та тихими вуличками, я не оплакувала свою найкращу подругу.

Я приєднаюся до неї, але трохи пізніше, як і завжди.

До зустрічі, Христю!

Марта Богачевська-Хом'як
Вашінгтон, округ Колумбія

ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Колишній науковець відроджує рідне село

Олександр Вівчарик

Ініціатор проекту відродження рідного села на Черкащині Назар Лавріненко після закінчення історичного факультету Черкаського національного університету працював учителем історії і правознавства в Івківській школі. Потім – 10 років в університеті, де захистив дисертацію. Але згодом пішов у бізнес, створив турагентство, громадську організацію „Українська млинологічна асоціація”. Займаючись туристичним бізнесом, об'їздив багато країн, проте більше двох тижнів витримати без Івківців не міг.

Вирішив осісти в рідному селі, де створив просвітницько-розважальний етнографічний комплекс „Зерноленд”. Івківці розташовані так, що до нього, через поля, близько не лише з Черкас, а й із Кропивницького. Не дивно, що сюди, до „Зерноленду”, їздили люди сім'ями з обох обласних центрів. У ньому діти вчилися гончарству, бачили, як випікається хліб, долучалися до ковальської справи, каталися на конях та поні.

Колись це село було за площею навіть більше, як Черкаси. А нині в

ньому живе близько ста осіб. Хтось узагалі лише на літо приїздить. У селі лише 12 дітей шкільного віку, яких возять на навчання до сусідньої Медведівки. Н. Лавріненко вирішив подолати занепад рідного села роздачею хат охочим. На жаль, є кутки по 20-30 дворів, де всі хати покинуті.

Вирішив написати повідомлення в інтернеті, мовляв, так і так, є будинки в селі, пічне опалення, сільські умови. Допис набрав до 20 тисяч поширень.

Тепер у селі багато хат належать саме Лавріненку. Він їх купував з перспективою організувати зелений туризм. Та спершу завадив коронавірус, тепер повномасштабна війна... Він показує хати, які свого часу скуповував – якісь дорожче, якісь за безцінь, залежно від стану. Щодо коштів Скупивши хати, що стояли пустою, а тепер роздаючи їх переселенцям, він увійшов у збитки, проте не журиться: „Хороші сусіди, – каже, – дорого коштують. У нинішній ситуації можна навіть сказати, що хороші сусіди безцінні”.

Через брак чоловіків у селі, колишній науковець багато чого навчився

Отакі хати роздає Лавріненко. (Фото: Олександр Вівчарик)

робити своїми руками, щоби доводити до ладу хати, удосконалити „Зерноленд”.

„Я коваль, підприємець, гончар, штукатур, маляр і столяр... Усе доводиться робити, – розповідає він.

Ми підіймаємося з на пагорб, звідки село видно, мов на долоні. Видно навіть край Черкас. Історик розповідає, що колись люди селилися більше по ярах, вибалках. Там затишніше, не дме вітер, є вода джерельна.

Ідемо назад і зустрічаємо коваля.

Це один з небагатьох сусідів Назара – Леонід. Чоловік колись працював у заготівельній конторі. Нині він з Лавріненком, поставивши телевізора в кузні, вмикає YouTube і, дивлячись уроки майстрів, пробує разом з Назаром кувати щось своє, нове, дивовижне.

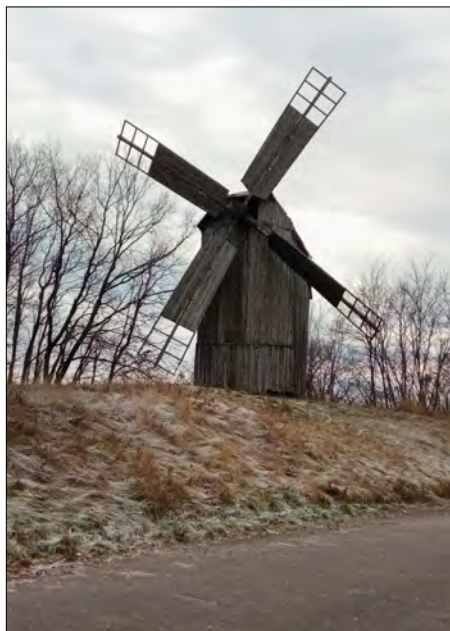
А ще сусідами Лавріненка стали приїжджі зі Звенигородщини. Там, де вони поселилися, були густі чагарі, а зараз тут гарний двір, бавляться діти...

А ще переїхав Юрій з Черкас: „У мене п'ятеро собак чистокровних. З п'ятого поверху не дуже набігаєшся з ними під час повітряних тривог. А тут добре – тихо, затишно, просторо, повітря чисте. Є ліс, гриби, багато чого є. Звісно, тут працювати потрібно. Якщо будеш працювати – все буде!”.

Дійсно, місцевість тут просто казкова. На цій землі здавна селилися люди, чому б їм знову сюди не повернутися? У Лавріненкові несподівано прокидається науковець: „Он там, – показує, – археологи виявили новий тип зарубинецької культури. А це ж відкриття!”. Він розповідає про Івківці, про минуле, а я слухаю і думаю, що завдяки таким ентузіястам, як Н. Лавріненко, ми не лише збережемо Україну, а й обов'язково відродимо її. Іншого шляху немає.

Колись тут був дитячий садок, тепер влітку живуть археологи.

Вітряк дорогою в село.

Українське шкільництво...

(Закінчення зі стор. 12)

вчителів, які приїхали з України, у школах-респондентах зросла більш ніж на половину. Ймовірно, у школах відбулася часткова заміна педагогів: звільнилися ті працівники, які працювали до вторгнення. Їх замінили педагоги з України, які прибули після вторгнення.

Чи відбулася зміна кількості учнів у школі після широкомасштабного вторгнення в Україну? 76.6 відс. респондентів відповіли, що „так, збільшилася”, 20.2 відс. – ні, а 3.2 відс. – „зменшилася”.

Згідно з результатами, 84.1 відс.

учнів, завдяки яким збільшилася кількість учнів у школах – це діти з України, які приїхали після широкомасштабного вторгнення в Україну; 13.1 відс. – діти українських мігрантів, які приїхали у країну до широкомасштабного вторгнення в Україну; 2.8 відс. – діти, які не мають українського походження.

Який відсоток російськомовних у школі серед дітей з України, які приїхали після широкомасштабного вторгнення? 10.9 відс. вчителів-респондентів зазначили, що є від 76 до 100 відс. російськомовних дітей з тих, які прибули з України після вторгнення Росії. 15.1 відс. вчителів повідомили, що у них таких дітей було 51-75 відс. 17.6 відс. респондентів сказали, що в їхніх школах показник 26-50 відс. 13.5 відс. респондентів зазначили, що серед прибулих учнів російськомовних дітей немає.

Не менш важливим елементом дослідження була програма, за якою учні вивчають предмети в школі.

32.2 відс. опитаних зазначали програму, яку розробив колектив школи; 26.6 відс. – програму, розроблену Міністерством освіти і науки України; 20.2 відс. – індивідуально розроблену програму; 7.3 відс. – програму, яку розробила місцева чи регіональна шкільна рада; 3.2 відс. – програму, яку не розроблено.

51.6 відс. представників шкіл повідомили, що їхні заклади видають учням документ, який засвідчує завершення навчання або його проходження. 30.7 відс. респондентів не видають таких документів, але надалі планують. 17.7 відс. опитаних вчителів зазначили, що їхні заклади не видають документів і не планують цього робити.

З-поміж найпоширеніших труднощів, які постають перед українськими школами закордоння, переважають проблеми з приміщенням (його відсутність або недостатня кількість коштів для оренди); гостра потреба у посібниках, навчальних матеріалах, зокрема з української

літератури; переважання різновікових, різномовних і великих класів (наприклад, в одній групі трапляються діти з різним рівнем знання української); недостатнє фінансування школи, у тому числі брак коштів на оплату послуг вчителів; мовний бар'єр (мовна адаптація російськомовних учнів, які до переїзду за кордон не розмовляли українською); технічне забезпечення (брак інтерактивних дощок, інтернету тощо).

Виступили експерти: Почесна консулка Канади в Україні, д-р Оксана Винницька-Юсипович, керівниця центру вивчення та плекання української мови „Зернятко” (Італія) Галина Барляк, директорка української суботньої школи „Сонце в долонях” (Німеччина) Роксолана Рахлецька.

Директорка МІОК Ірина Ключковська підбила підсумки дослідження, подякувала вчителям та запрошеним експертам за участь і закликала освітян до продовження діалогу.

ARKA

Вишиванки, хустки, нитки, тканина до вишивання, рушники, коралі, пояси, кераміка, різьба

89 East 2nd St., New York, NY 10009

Tel.: 212-473-3550

Христина Кульчицька...

(Закінчення зі стор. 16)

телефонні та пресові інформації всім і всюди, які я перекладав на англійську і німецькі мови. Я вернувся до Христі, яка не спала, бо дуже журилася мною. Ранком наступного дня ми сіли на літак і коли прилетіли до Америки, то Советський Союз вже належав до історії.

Згадували ми наші ранні роки у Філадельфії, коли я з мамою, після смерті діда о. Крилошанина Львівської капітули о. Леоніда Лужницького і мого батька приїхали до Америки 1952 року на запрошення проф. Григора Лужницького, і замеш-

кали в домі Лужницьких. Христя була дуже вродлива дівчина, і я був для неї старшим братом, возив її трамваями на лекції фортепіано, ходив з нею в кіно, а пізніше записав її на студії до St. Joseph College. Наші відносини дозрівали і набирали певного інтелектуально-інтимного виміру. Христя, як усі молоді дівчата того часу, часто закохувалася в різних героїв американських фільмів 1950-х рр. і у ровесників-хлопців українських американців. Мені вона інколи звірялася потайки про свої мрії і бажання. Вона була тоді по суті своєї вдачі романтиком. Її роман і одруження з Богданом Кульчицьким, якого ми тоді називали Шляхтичем і з яким вона прожила 62 роки, виховавши трьох синів, був час-

тинно обумовлений літературним мотивом Ромео і Джульєтти. Між родинами Кульчицьких і Лужницьких був певний конфлікт. Батьки Богдана і Христини не були вдоволені відносинами дітей, але для Христі перешкоди посилювали інтенсивні почуттів до Богдана і остаточно молода любов перемогла згідно з латинською приповідкою Omnia vincit amor.

Після одруження романтичний світогляд Христини-молодої жінки і матері, почав розвиватися в руслі практичного життя. Вона не тільки успішно закінчила університетські студії, виховувала синів, вчила в католицьких середніх школах, розвинула широку громадську діяльність, але також зуміла провадити успішно господарку і робити поважний внесок у фінансовий добробут родини. Після проголошення Незалежності України вона поширила свою діяльність допомогою різних організаціям в США і в Україні.

Помимо її практичного глузду та інколи навіть прагматичного підходу до щоденного життя Христина не переставала бути романтиком-ідеалістом. Вона пристрасно любила читати біографії, поезію і прозу, втішалася дуже, коли у наших розмовах я цитував їй поезію українською, англійською і навіть часом німецькою мовами і при тому подавав різні інтерпретації творів.

Сум огортає серце. Відійшли мої рідні, яких я дуже любив. Я вдячний Богові за ласку, що вони були, що збагатили моє життя. Прощаю їх словами славного німецького поета-драматурга Фрідріха Шіллера:

Пізнав я, що вірність

не є пусте слово –

*Тому об'єднатись я з вами готовий,
Прийміть і мене, у мене прохання,
Як третього в ваше з'єднання.*

Леонід Рудницький

Мелровз Парк, Пенсильванія

Останні книги...

(Закінчення зі стор. 15)

их роках її несправедливо засудили деякі з Нью-Йорку, які упереджено вважали, що на їхній Батьківщині, ураженій радянщиною, вже не може бути талановитих авторів. Але життя показало, що Віра Вовк не помилялась.

Поетеса Юлія Григорчук є авторкою книги „Проза Віри Вовк: виміри сакрального“ (2016). Ця книга стала її кандидатською дисертацією (науковий консультант проф. Людмила Тарнашинська). Пишучи про поетесу, Ю. Григорчук відвідала Віру Вовк в Ріо-де-Жанейро. Вони фотографувалися на горі Корковадо на тлі симво-

лу міста, потужної статуї Христа Спасителя.

Дійсність впливала на літературний процес останньої книги Віри Вовк. Адже вона тільки недавно видала книгу „Як довго цвіте олеандр“, коли ці дві книги 2022 року зіставити разом, то вони творять подібне біополе диптиху, хоча і мають окрему за змістом внутрішню сутність.

Тадей Карабович – доктор філологічних наук, поет, перекладач, літературознавець, літературний критик, член Спілки польських літераторів Люблінського осередку та Національної спілки письменників України. Головний редактор щорічника „Український літературний провулок“ (з 2001 року). Живе в Любліні (Польща).

УПЦ США відзначила...

(Закінчення зі стор. 11)

хореографії Н. Каспрук.

Владика Даниїл подякував учням за участь у програмі цього дня та відзначив директора школи Уляну Завалій за її постійні зусилля у навчанні майбутніх поколінь, а також виховання в них почуття гордості за свою українську спадщину.

Молитовне поминання відбулося за участю численного духовенства та високоповажних осіб, які взяли участь у вечірньому молебні. Були присутні посадники Франкліну Філ Крамер та Савт-Бавнд-Бруку Кріс Шофнер; комісари округу Мелоні Марано та Пол Дрейк; сенатор штату Нью-Джерзі Даг Стейнгардт; представники різних церков і громадських організацій.

Владика Даниїл запросив до слова Дж. Тобіна, який пояснив, що римокатолики стоять на боці України, просять розради для тих, хто сумує, надії для тих, хто зневірився, і співчуття для тих, хто страждає.

Єпископ Апостолос зачитавши листа Архієпископа Грецької церкви, який писав: „Ми молимося за мир із справедливістю, щоб цей безглуздий наступ на Україну припинився раз і назавжди“.

Єпископ Грузинської апостольської православної церкви в Північній Америці Сава сказав, що грузинський і український народи поділяють однакові болі від захоплення Росією та постійної загрози знищення з боку їхнього насильницького сусіда. 24 лютого, у день оголошення російського вторгнення, тисячі грузин вийшли на вулиці столиці Тбілісі на знак протесту.

Єпископ П. Хомницький заявив, що

тоді ми будемо ефективними, коли ми будемо говорити спільним голо-сом.

Генеральний консул України в Нью-Йорку Олексій Голубов не зміг долучитися до програми його представляв консул Вадим Ткачук, який заявив: „Річне вторгнення в Україну закінчиться і наша відповідальність – зробити особисті інвестиції в стабільне та вільне суспільство“.

Владика Даниїл привітав військових Збройних сил України, присутніх на церемонії, та висловив вдячність усім присутнім за їхню жертвність і відданість миру та свободі в Україні. Військові прибули до США в рамках програми „Добрих справ“ за підтримки УПЦ США, щоб отримати протези і повернутися до нормального життя.

Владика Даниїл попросив усіх учасників встати до молитви за людей по всій Україні та за її межами, які продовжують страждати від жорстокості російського вторгнення, а також пам'ятати тисячі втрачених життів за минулий рік. О 21-й год. пролунав дзвін, як дзвонили в Києві та всій Україні у річницю вторгнення.

Відбулися Молебень за благо всього України і молитва за упокій та вічну пам'ять загиблих під час окупації військових та мирних жителів України.

Митрополит Антоній завершив вшанування року з початку вторгнення в Україну, висловивши величезну вдячність не лише народу США, а й усьому світу за його глибоку реакцію. Митрополит був зворушений тисячами пожертвувань від американців, завдяки яким Церква надала допомогу Україні на загальну суму 3 млн дол., що є лише частиною допомоги, яку світ надав Україні.

У шосту річницю смерти
24 березня 2017 року в Мадриді, Еспанія,

св. п.

Анатолія Богдановича

коханого чоловіка Антонії,
люблячого батька Стефана, Наталки, Романа та Тетяни,
згадаймо його у своїх думках і молитвах.

За Вами також дуже сумують онуки,
брати, сестра, племінники, племінниці та свекрухи.

Вічная пам'ять!

UNION FUNERAL HOME

LYTWYN & GRILLO

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS

Nicholas J. Grillo, Manager

AIR CONDITIONED ROOMS

Обслуга ЩИРА І СЕРДЕЧНА

Our services are available

anywhere in New Jersey.

Також займаємося похоронами

на цвинтарі в С. Бавнд Бруку

і перенесенням тлінних останків

з різних країн світу.

UNION FUNERAL HOME

1600 Stuyvesant Ave (corner of Stanley Terr.)

UNION, NJ 07083

908-964-4222

www.unionfuneralhome.com

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами
в **BRONX, BROOKLYN,**
NEW YORK і околицях

ДАНИЛО БУЗЕТА – директор
Родина **ДМИТРИК**

Peter Jarema Funeral Home, Inc.
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y. 10009

(212) 674-2568

KULINSKI MEMORIALS

809 SOUTH MAIN STREET • MANVILLE, NJ 08835

Tel. 800-458-5467 • 908-722-3130 • Fax 908-253-0027

KulinskiMemorials@msn.com • KulinskiMemorials.com

- Служить українській громаді понад 60 років
- Понад 40 кольорів граніту до вибору
- Гравюри на замовлення
- Консультації вдома за домовленням
- Обслуговує клієнтів у трьох штатах (NJ, NY, PA)
- 5 хвилин від Українського цвинтаря св. Андрія у С. Бавнд-Бруку, Н. Дж.

Іпотека від Кредитівки СУМА...

ЛЕГКО

Особисто або дистанційно

ЗРУЧНО

Експертний супровід від кваліфікації до закриття

ШВИДКО

Працюємо за вашим графіком

“Ми були дуже задоволені чуйністю та професіоналізмом кредитного відділу СУМА. Протягом усього процесу ми працювали з ними дистанційно. Нам вдалося закрити протягом 45 днів, і вони доклали додаткових зусиль, щоб забезпечити це навіть тоді, коли несподівано виникли вимоги щодо закриття в останню хвилину. Ми найбільше задоволені послугами кредитування від початку до кінця.”

- Оріся та Кевін з РА

“Ми хотіли купити будинок... угода була чудовою, але нам довелося рухатися швидко, щоб не втратити його. Ми були здивовані тим, як швидко Марко і Христина відреагували, і наскільки легким і швидким був весь процес. Ми закрили протягом 45 днів. Відчуваєш себе справжньою родиною, завдяки SUMA.”

- Ігор з МА

4.875%*

7/1 Year Adjustable (6.231% APR)

5.875%*

30 Year Fixed (5.928% APR)

Відскануйте QR
для найновішої
інформації

Зателефонуйте нам або надішліть SMS
914.220.4900

або надішліть нам електронний лист на
адресу memberservice@sumafcu.org
www.sumafcu.org

Main Office:
125 Corporate Blvd.
Yonkers, NY 10701
P: 914.220.4900
F: 914.220.4090

SUMAFCU NMLS# 527694

Spring Valley, NY branch:
16 Twin Ave.
Spring Valley, NY 10977
P: 845.356.0087
F: 845.356.5335

Stamford, CT branch:
125 39 Clovelly Rd.
Stamford, CT 06902
P: 203.969.0498
F: 203.316.8246

New Haven, CT branch:
555 George St.
New Haven, CT 06511
P: 203.785.8805
F: 203.785.8677

* Rates as of 1/27/23. Subject to change without notice. Rates for 1 to 4 family owner occupied/condominiums/co-ops. Rate, points and APR may be adjusted based on several factors including, but not limited to, state of property location, loan amount, documentation type, loan type, occupancy type, property type, loan to value and your credit score. Your final rate and points may be higher or lower than those quoted based on information relating to these factors, which may be determined after you apply. The annual percentage rate (APR) is the cost of credit over the term of the loan expressed as an annual rate. The APR shown here is based on the interest rates and points only and does not take into account other loan specific finance charges you may be required to pay.

